

PÄIHDEPALVELUJA SUOMALAISILLE ESPANJAN AURINKO-
RANNIKOLLA

Toini Ukkola, g13769
Opinnäytetyö, kevät 2011
Diakonia- ammattikorkeakoulu
Diak Pohjoinen, Oulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Diakonisen sosiaalityön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + diakoni

TIIVISTELMÄ

Ukkola, Toini. Produktio. Päihdepalveluja suomalaisille Espanjan Aurinkorannikolla. Oulu, kevät 2011, 41 s., 3 liitteet.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Pohjoinen, Oulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kehittämällä tuote Espanjan Aurinkorannikolla asuville päihdeongelmista kärsiville suomalaisille. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa esite päihdeongelmista kärsiville henkilöille suunnatuista palveluista. Tavoitteena oli lisätä Espanjan Aurinkorannikolla asuvien mahdollisuutta hakeutua tarvittaessa hoitoon sekä helpottaa informaation saamista erilaisista päihdeongelmallisille suunnatuista palveluista. Esitteen sisältöön laadittiin pienimuotoinen tietoisuus alkoholinkäytöstä ja alkoholiriippuvaisuudesta. Lisäksi esitteessä kuvataan päihdeongelmallisille tarjottavia palveluja ja niiden yhteystietoja. Päihdepalveluja Espanjana aurinkorannoilla tarjoavat Aurinkorannikon Suomalainen seurakunta, AA-kerhot, Fuengirolan, Benalmádenan ja Torremolinoksen terveyskeskukset ja Aurinkorannikolla toimivat Suomiseurat. Produktiona toteutettu esite, ”Voinko auttaa teitä? - ¿ Puedo ayudarle?”, luokitellaan informatiiviseksi ja ohjaavaksi välineeksi.

Opinnäytetyön teoriaosassa tarkastellaan suomalaisten muuttamisen motiiveja Aurinkorannikolle ja uuden kulttuurin tuomia haasteita. Lisäksi teoriaosassa tarkastellaan Espanjan ja Suomen sosiaali- ja terveyspalvelujen toteuttamista ja niiden välisiä eroja sekä kuvataan suomalaisten haasteita selviytyä päihdeongelmista Espanjan sosiaaliturvan edellyttämällä tavalla. Tuotteen taustalla on esiselvitys, joka toteutettiin haastattelemalla Aurinkorannoilla toimivia suomalaisia työntekijöitä. Haastattelujen perusteella suomalaisten päihdeongelmat tulivat esille pääasiassa alkoholinkäytönä ja sen seurauksena erilaisina kasaantuvina psyykkisinä, fyysisinä ja sosiaalisina ongelmina.

Aurinkorannikolla toimii neljän Suomiseuran kehittämisyhteisö, SYKES ry, joka perustettiin kehittämään Suomiseurojen edunvalvontaa ja palveluja. SYKES on osa kansainvälistä kehittämishanketta. Opinnäytetyönä tuotettu esite toimitetaan hankkeelle. Esitettä on saatavissa Kymppipaikan, AA-kerhon ja suomalaisen seurakunnan tiloista.

Asiasanat: alkoholi, alkoholinkäyttö, alkoholiongelmat, Costa del Sol, diakonia, esitteet, espanjalaiset, muutto, produktiot, päihdetyö, päihdekulttuuri, sosiaalityö, suomalaiset

ABSTRACT

Ukkola, Toini. Production. Substance abuse services to the Finns living in Costa del Sol in Spain. Oulu, spring 2011, 41 p + 3 appendices. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences, Diak North, Oulu Unit. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

This thesis was realized by developing a product for Costa del Sol residents suffering from intoxicant abuse problems in Spain. The purpose of this thesis was to produce a brochure for Finnish people, who are suffering from substance abuse. The aim was to increase the opportunity to find out appropriate treatment and facilitate the acquisition of different information on services for drug abusers. In addition, the brochure describes the services offered to substance abusers and their contact details. Substance abuse services on the Costa del Sol are offered by the Finnish parish, AA-clubs, health centres in Fuengirola, Benalmádena, and Torremolinos and Finnish Society of Communities. Production carried out, "May I help you? – ¿Puedo ayudarle?" is classified as an informative and guiding tool.

In the theory section it is examined the Finns' migration motives and the challenges of a new culture in Costa del Sol. Furthermore, the theoretical section examines the Spanish and Finnish social and health services, their implementation and differences. It is described how the Finns cope with the challenges of substance abuse problems as required by the Spanish social security. The product is based on preliminary studies, which are conducted by interviewing Finnish active workers in Costa del Sol. On the basis of the interviews, Finnish substance abuse problem appeared mainly as excessive drinking and as a result of accumulating different types of mental, physical and social problems.

The Finnish Society of Communities established SYKES Association, which was established to develop the Finnish club services and work as a lobby. SYKES is a part of the international co-operation with the development project. A brochure is produced by the thesis, which is delivered to the project. The brochure is available from Asociación Finlandesa Costa del Sol, AA-clubs and Finnish church premises in Costa del Sol.

Keywords: alcohol, drinking, alcohol problems, Costa del Sol, social work of the church, brochures, Spanish, migration, production, substance abuse, drug culture, social work, the Finns

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	6
2 SUOMALAISTEN ELÄMÄ ESPANJASSA.....	8
2.1 Espanjaan muuton taustat	8
2.2 Suomalaisten elämisen haasteet Aurinkorannikolla.....	10
2.3 Suomalainen ja espanjalainen alkoholikulttuuri.....	13
3 AUTTAMISTAHOT PÄIHDEONGELMISSA	16
3.1 Sosiaali- ja terveyspalvelut Suomessa ja Espanjassa	16
3.2 Päihdeongelmaisten auttaminen Aurinkorannikolla.....	18
3.3 Diakoninen sosiaalityö yhteisöllisyyden tukena	19
3.4 Diakoninen ja kristillinen päihdetyö	21
3.5 Diakonia- ja päihdetyö Aurinkorannikolla.....	23
4 TUOTTEISTAMISPROSESSI.....	27
4.1 Tuotteistamisen kuvaus ja tausta	27
4.2 Tuotteistamisen tavoitteet ja tarkoitus.....	29
4.3 Tuotteistamisen toteuttamisen vaiheet	30
4.4 Tuotteistamisen väliarviointi	31
5 TUOTTEISTAMISPROSESSI.....	32
5.1 Tuotteistamisen suunnittelu ja toteutus	32
5.2 Haastattelujen tulokset ja johtopäätökset	33
5.3 Esitteen suunnittelu	34
5.4 Esitteen sisältö	35
5.5 Esitteen käyttäjäanalyysi	38
5.6 Produktion päättäminen.....	39
6 TUOTTEISTAMISEN ARVIOINTI	40
6.1 Tuotteistamisprosessin arviointi.....	40
6.2 Esitteen ja opinnäytetyön arviointi.....	40
6.3 Luotettavuus ja eettisyys	41
7 POHDINTA	44
LÄHTEET	47

LIITE 1: Avoimet kysymykset Aurinkorannikon suomalaisille työntekijöille

LIITE 2: Esitteen palautekysymykset Aurinkorannikon suomalaisille työntekijöille

LIITE 3: Aurinkorannikon päihde-esite: ” Voinko auttaa teitä? – ¿Puedo ayudarle? ”

1 JOHDANTO

Globalisaatio on mahdollistanut ihmisten maailmanlaajuisen ja vapaan liikkumisen. Ihminen hakee hyvinvointia itselleen ja läheisilleen. Etsitään lämpöä ja erilaista elämäntapaa. Globalisaatio nähdään sosiaalisesti prosessiksi, jossa maiden väliset taloudelliset, kulttuuriset, yhteiskuntatieteelliset ja maantieteelliset rajat ja rajoitukset vähenevät. Beck kuvaa Helnen (2003) teoksessa globaalista vaihetta maailmaksi, jossa jokaisen ryhmän elämäntyyli, varallisuus, elämänvaihe tai sosiaalinen asema muokkaavat omia reviierejä. Globalisaatio yhtenäistää ihmisten elämäntapoja kaikkialla maailmassa. (Helne ym. 2003, 249–250.)

Globalisaation yhtenä ilmentymänä voidaan nähdä eläkeläisten muuttoliike Espanjaan. Espanjan maahanmuutto yleensä on kasvanut muutamien vuosien aikana. Aurinkorannikko eli Costa del Sol on ollut jo pitempään suomalaisten suosittu kohdealue. Aurinkorannikolla asuu Kariston ja Leppälän (2008, 457) mukaan kaksi tuhatta suomalaista. Talvikuukausina suomalaisten määrä nousee 15 000 – 25 000:een. Suomalaisten uusi, väliaikainen kotimaa, Espanja, on houkuttellut eläkeläisten lisäksi perheitä, vuorotteluvapaalla olevia sekä opiskelijoita ja yrittäjiä. Suomalaiset kokevat erilaisen elämänvaiheen valoisana, uuden mahdollisuuden saamisena elämässään. Kuitenkin tyytyväisyyden takaa löytyy mielenterveysongelmia, yksinäisyyttä, parisuhdepulmia, perheriitoja ja päihdeongelmia. (Karisto 2000, 37–38.)

Päihdeongelmat syntyvät, kun joidenkin suomalaisten kohdalla juhliminen ja liiallinen alkoholin käyttö ovat ainoa ajanviettotapa (Karisto 2000, 125). Helsingin Sanomissa Milka Sauvala (2010) kirjoitti suomalaisten alkoholinkäytön seurauksista Espanjassa otsikolla ”Viina tappaa myös Espanjassa”. Tämän mukaan 92 suomalaista kuoli vuonna 2009 alkoholihaittoihin, mikä on huomattava määrä kotimaan rajojen ulkopuolella menehtyneistä. Kuolinsyy on usein ollut liiallinen alkoholinkäyttö. Espanjan lämmin ilmasto ja halpa alkoholi houkuttelevat pitempään juomiseen. Juomisen seuraukset ja suomalaisille kohdistettujen päihdepalvelujen puuttuminen lisäävät psyykkisiä, fyysisiä ja sosiaalisia ongelmia suomalaisten keskuudessa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä esite päihdepalveluista, jotka palvelevat Aurinkorannikon suomalaisia. Opinnäytetyöni teoriaosiossa kuvaan ainoastaan liiallisen

alkoholin käytön aiheuttamia ongelmia. Aloitin esitteen suunnittelun keväällä 2010 suorittaessani kansainvälistä harjoittelua Espanjassa. Harjoittelun aikana kartoitin, miten suomalaisten alkoholiongelmaisten palvelut on järjestetty ja millaisia palveluja suomalaiset tarvitsevat alkoholiongelmista selviytymiseen. Esitteen tarkoituksena on antaa informaatiota niille suomalaisille, jotka haluavat hakea apua päihdeongelmiinsa. Palattuani Suomeen valmistelin keräämäni aineiston pohjalta suomalaisia alkoholiongelmaisia palvelevan opinnäytetyön, jolloin opinnäytetyö tukee valitsemaani suuntausta mielenterveys- ja päihdealalle.

2 SUOMALAISTEN ELÄMÄ ESPANJASSA

2.1 Espanjaan muuton taustat

Seuramatkat Suomesta Espanjaan aloitettiin 1950-luvulla, jolloin suomalaisten palkan-saajien reaaliensiot nousivat ja elämäntapa muuttui kulutusmyönteiseksi. Matkatoimitukset tarjosivat valmismatkoja, joita ostivat etupäässä varakkaat. Taloudellisen tilanteen vakiintuessa työssäkävällä kansalla oli myös mahdollisuus matkustaa Espanjaan. Suomalaisten pääasiallinen motiivi oli irrottautua arjen tuomista rutiineista ja ympäristöstä. Viikon etelänmatka antoi ihmiselle voimavaroja arjessa jaksamiseen. (Selänniemi 1996, 51.)

Suomalaisten ulkomaanmatkailun nousukaudet sijoittuvat 1960-luvulle ja 1980- ja 1990-luvun taitteeseen. Laman seurauksena 1990-luvulla vain 100 000 suomalaista suuntasi matkan Espanjaan. (Selänniemi 1996, 12–13, 51.) Mutta jo 2000-luvun matkustajatilastot näyttävät suomalaisten kiinnostuksen kasvun etelänmatkailuun. Matkustajat määrittyivät eläkeiän kynnyksellä oleviin ja eläkeläisiin, jotka nousukauden aikana pääsivät matkailun makuun ja omaksuivat Espanjan keustosuosikkimaaksi. (Karisto 2008, 22.)

Suomalaisten asuttama Aurinkorannikko on suurin maamme rajojen ulkopuolella oleva suomalainen yhteisö (Korpela 2008,10). Nykypäivänä Espanjaan matkustavat suomalaiset jaotellaan turisteiksi, pitkämatkalaisiksi, kausiasukkaiksi ja vakituisiksi asukkaiksi. Turisteja ovat ne, jotka viiptyvät 1 – 2 viikkoa. Pitkämatkalaisten oleskelu kestää 3-8 viikkoa ja suomalaiset, jotka tekevät 3-4 viikon matkan usein samaan paikkaan, ovat toistuvaisturisteja. Todelliset talviasukkaat viettävät Espanjassa 2-10 kuukautta vuodessa. Vakituisesti asuvat suomalaiset työskentelevät maassa tai ovat avioliiton kautta muuttaneet Espanjaan. Espanjansuomalaiset lukeutuvat itsenäisiin yrittäjiin, toisen palveluksessa oleviin työntekijöihin, sapattivapaata pitäviin suomalaisiin tai kolmen kuukauden työnhakumatkalla oleviin työttömiin. Pienien työkeikkojen tekijät, esimerkiksi eläkeläiset, muodostavat harmaan työntekijöiden ryhmän. (Karisto 2008, 162–212.)

Tultaessa 2010-luvulle Aurinkorannikon väestörakenne on muuttunut. Informaatio, ilmasto ja helppo matkustaminen ovat tuoneet eläkeläisten lisäksi nuoria suomalaisia, yrittäjiä ja nuoria perheitä Aurinkorannikolle. (Hakulinen 2010.) Aurinkorannikko, (Beck 1999, KUVIO 1) käsittää alueen Marbellasta Nerjaan. (Korpela 2008,10.)

KUVIO 1. Costa del Sol eli Aurinkorannikko

Aurinkorannikon tyypillinen suomalainen, Espanjan talviasukas on pitkän työuran tehnyt, vakavarainen suomalainen, joka saa tilaisuuden nauttia paremmasta elintasosta eläkeläisenä (Karisto 2008, 178). Eläkeläisten kohdalla muutto Espanjaan mahdollistuu usein siitä syystä, että lapset ovat kasvaneet aikuisiksi, isovanhemmuuden rooli on vähentynyt ja vapaa-aika on lisääntynyt. (Roselló Nadal, José Escartin & Saastamoinen 2001, 148; Rahko 2003.) Eläkeläiset muuttavat Espanjaan myös terveydellisten ja ilmastollisten syiden takia. Välimeren ilmasto on suotuisa ihmisen terveydelle. Valo ja lämpö lievittävät kipuja ja tuovat hyvinolon tunteen. Suomalainen tuntee itsensä terveemmäksi kuin ikätoverinsa kotimaassa. (Helppikangas & Hiltunen 1992, 69; Rahko 2003.)

Fyysisten olosuhteiden lisäksi ihmissuhteet, elämäntilanteet, oman yrityksen perustaminen, Espanjan edullisempi verotus, kulttuuri-ilmapiiri ja halu erilaiseen elämiseen ovat motiiveja suomalaisten muuttamiseen. Suomalaisten tehokkuusyhteiskunnan tuomat paineet ja kiire aiheuttavat keski-ikäisten ihmisten kokeilemaan työelämän vaihtelua yrittäjyyden muodossa. (Helppikangas & Hiltunen 1992, 63, 74.)

Tarkasteltaessa lähtijöiden muuttomotivaatiota elämänlaadun kohentamisen lisäksi taustalta voidaan löytää myös taloudellisia syitä. Suomalaisten eläkeläisten muuttoa helpottaa Euroopan talousalueen eläkkeitä koskevan lain voimaantulo, jonka seurauksena eläkkeet voidaan maksaa myös muihin Euroopan unionin maihin. Vakituisesti asuvien suomalaisten eläkkeiden maksaminen Espanjaan on kannattavampaa: Espanjassa eläkkeen verotusaste on korkeintaan 15 %, kun Suomessa se on 34 %. Espanjalaisen verotuksen saamisen edellytyksenä on asumisen vakituisuus eli *residencia*. (Karisto 2008, 162, 208–212.)

Helppikangas (1992, 86) toteaa suomalaisten liikkumisen, syksyllä Espanjaan, keväällä Suomeen, muotoutuneen heidän elämäntavakseen, joka koetaan mielekkääksi. Kariston (2008, 205–206) tutkimuksessa kävi ilmi, että useat suomalaiset tuntevat uuden asuinympäristön hoitavan heidän somaattisia sairauksiaan ja mielenterveyttään. Luonto houkuttelee kävelyille, ja espanjalaisten tapa tervehtiä tuntemattomia antaa tunteen välittömästi ja avoimesta ilmapiiristä, joka vetää puoleensa. Yleinen hyväntuulisuus näkyy, kun sää on aurinkoinen, mutta sateiden ja viileyden tullessa leppoisa ilmapiiri katoaa. Säätilan ja psyykkisen ilmapiirin yhteys oli usean suomalaisen kokema asia.

2.2 Suomalaisten elämisen haasteet Aurinkorannikolla

Suikki-Honkanen (1996) tarkastelee tutkimuksessaan, miten suomalaisten sosiaaliset suhteet, sopeutuminen, etnisen identiteetin muuttuminen ja ryhmän sisäinen hallinta ilmenee Aurinkorannikolla. Muuttotulon alkuvaiheessa suomalaisyhteisössä on havaittavissa yhtäläisyyksiä suomalaisten 1970-luvun kyläyhteisöön, jossa kyläläisten auttaminen ja osallisuus ovat vahvasti esillä. Muuttaminen uuteen maahan luo turvattomuuden tunnetta, jolloin suomalainen yhteisö koetaan tärkeäksi. Suomalaisesta yhteisöstä haetaan neuvoja ja apua arkielämään. (Suikki-Honkanen 1996.)

Suomalaisyhteisön toiminta korostuu, kun etnistä identiteettiä vahvistetaan estämällä vieraan aineksen pääseminen yhteisöön. Alkuvuosien yhteisöllisyys muuttuu moraaliseksi kontrolliksi, jota leimaa vahva yhdenmukaistamisen pyrkimys. Osa suomalaisista eristäytyy, muuttaa pois tai on välinpitämätön yhteisön kontrollista. Sosiaalisen elämän vakiintuessa yhteisöllisyyden merkitys vähenee ja ystävyysuhteita muodostetaan omien

intressien pohjalta, jolloin suomalainen löytää oman paikkansa uudessa kulttuurissa ja arkielämän toiminnot vakinaistuvat. (Suikki-Honkanen 1996.)

Jokaisessa maassa on oma kulttuurinsa, jossa ihmiset ja kansat ovat elämäntarinansa aikana oppineet tekemään ja kunnioittamaan asioita siten, että he voivat luottaa ja nauttia niistä. Kulttuuri on elämäntapa, joka siirtyy sukupolvelta toiselle. Uuden maan kulttuuri vaatii ihmiseltä käyttäytymisen ja kanssakäymisen uudelleen opettelua, yritysten ja erehdysten kautta. Opitut toimintamallit uudessa kulttuurissa eivät enää ole hyväksytyjä ja oikeita. Se, miten uusi kulttuuri otetaan vastaan, on riippuvainen ihmisen persoonallisuudesta, elämäkokemuksesta ja kasvatuksesta. Muuttaminen uuteen maahan lisää oman kulttuurin ja minäkuvan tarkastelua. (Alitolppa- Niitamo 1993, 18–25; Puusaa-ri 1997, 21–22.)

Aurinkorannikolla asuvien suomalaisten mukaan elämä kahden kulttuurin välillä koetaan rikastuttavana. Espanjalainen kulttuuri nähdään perhekeskeisenä, joka konkretisoi-tuu perheen yhteisenä tekemisenä, esimerkiksi kirkossa käymisenä, retkinä rannoille, tapaamisina kahviloissa ja ravintoloissa. On hyvin harvinaista, että suomalainen saa kutsun espanjalaiseen kotiin. Koti on tarkoitettu läheisille sukulaisille ja ystäville, jolloin tutustuminen paikalliseen väestöön on vaikeaa. Espanjalaisten iloisuus, positiivisuus ja kunnioitus vanhempia ihmisiä ja perhettä kohtaan ovat asioita, joita suomalainen arvostaa. Selviytyäkseen suomalainen oppii uusia asioita uudesta kulttuurista. Asioiden kiirehtiminen ei kuulu espanjalaisten mentaliteettiin. Espanjalaisen ”mañana” tarkoittaa lupautta asian hoitamiselle, joka toteutuu ehkä huomenna. (Poikkeus 2009, 44–46.)

Suomalaisten integroitumisenmuotoja on kolmenlaisia, suomiyhteisössä viihtyvät, paikallisesti integroituneet ja monikulttuurisesti verkostoituneet suomalaiset. Suomiyhteisössä viihtyvän kielitaito on heikko. Suomalaisten sosiaaliset suhteet koostuvat enimmäkseen suomalaisista ja osittain muun maan kansalaisista. Paikalliseen väestöön integroitu omaa hyvän espanjan kielen taidon ja on asunut monta vuotta pysyvästi Espanjassa. Lähiystävät koostuvat sekä suomalaisista että espanjalaisista ja muista ulkomaalaisista. (Poikkeus 2009, 48–49.)

Viimeisien vuosien aikana Espanjaan muutto on kasvanut huomattavasti. Maahanmuuttajista 25 % on eläkeläisiä, joiden kotimaa Suomen lisäksi ovat Saksa ja Iso-Britannia. (Mannila, Messing, Broek & Vidra 2010, 8, 43.) Monikulttuurinen väestö näkyy katukuvassa päivittäin. Suomalaisen ystävyysuhteiden luominen paikalliseen väestöön on hankalaa. Kuitenkin asenne espanjalaisia kohtaan on positiivinen. Espanjalainen kulttuuri on tullut tutuksi usean vuoden määräaikaisten asumisjaksojen aikana. Väliaikainen asuminen ja espanjalaisten ihmissuhteiden vähäisyys hidastavat espanjan kielen opiske-
lua ja integroitumista valtaväestöön. (Poikkeus 2009, 46.)

Väliaikaisesti tai vakituisesti asuvat suomalaiset voivat toimia ja elää Aurinkorannikolla suomen kielellä. Eläkeläiset saavat riittävät palvelut suomenkielisinä, joten heidän ei ole pakko opetella espanjan kieltä. Työikäiset ja nuoret puolestaan joutuvat opiskelemaan espanjan kielen, jotta he voivat työskennellä ja hoitaa asioitaan. Espanjan kielen osaa-
minen edistää suomalaisten integroitumista valtaväestöön. Espanjan kielen taito tuo itsevarmuutta sosiaalisissa tilanteissa ja sopeutuminen ja integroituminen uuteen maa-
han ja kulttuurin on helpompaa. (Mikkola 2001, 65.)

Mikkolan (2001) mukaan tyytyväisyys ja sopeutuminen uuteen maahan ovat yhteyksis-
sä muuton motiiviin, siirtolaisuusaikaan ja kielitaitoon. Espanjassa pitempään asuneet ja
Suomen olosuhteisiin tyytymättömät suomalaiset kykenevät vertaamaan minän ja ym-
päristön muuttumista, jolloin sopeutuminen uuteen ympäristöön on helpompaa. Sopeu-
tuminen on riippuvainen omasta mielenkiinnosta ja halusta. (Mikkola 2001, 58, 65–67.)

Aurinkorannikon suomalaiset yhteisöt tarjoavat harrastusmahdollisuuksia ja tilaisuuksia
tutustua valtakulttuuriin. Suomiseurojen tarjoamat kulttuuri- ja koulutusmahdollisuudet
lisäävät suomalaisten keskuudessa kiinnostusta kokeilla uusia asioita. Torremolinosissa
toimivan Kymppipaikan, (Asociación Finlandesa Costa del Sol), ohjelmassa on golfia,
tanssia, teatteria, käsitöitä, matkoja. Kymppipaikassa järjestetään erilaisia luentoja ja
keskustelukerhoja. Eräät suomalaiset ovat ottaneet harrastukset mukaan Suomesta, jois-
ta yleisempiä ovat liikkuminen, käsityöt ja lukeminen. Kuitenkin Aurinkorannikolla
suomalainen saattaa huomata harrastavansa sellaista, jota ei olisi voinut koskaan kuvi-
tella harrastavansa. (Karisto 2008, 241–243.)

Suurin osa suomalaisista on tyytyväisiä elämäänsä Espanjassa. Mutta kaikille ei uudessa kulttuurissa eläminen tuo pysyvää tyydytystä. Suomalaiset tarvitsevat yksinäisyyteen, alkoholismiin, perhe- ja parisuhdeongelmiin, mielenterveyspulmiin ja vanhuuden tuomiin kysymyksiin lähi- ja tukiverkostolta tukea. (Karisto 2000,37–38.) Torrentuvan päivystyspäiväkirja kuvaa miten espanjalainen viranomainen haluaa myös suomalaisten selvittävän perheen sisällä syntyneet ongelmat lähiverkoston avulla. *Suomalainen vaimo oli soitellut Benalmádenasta muutaman kerran perheen isän väkivaltaisesta toiminnasta. Poliisi oli tietoinen tästä, mutta apua ei saatu.* (Karisto 2000,345.)

2.3 Suomalainen ja espanjalainen alkoholikulttuuri

Terveyden- ja hyvinvoinnin juomatapatutkimusjulkaisu kuvaa suomalaista juomiskulttuuria ja sen muutoksia. Aineistoa kerättiin kahdeksan vuoden ajan tehdyistä juomatapatutkimuksista, joista viimeisin oli vuodelta 2008. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada selville suomalaisten juomatavat ja tavoitteena oli luoda keinoja alkoholikäytöstä johtuvien haittojen vähentämiseksi. (Mäkelä, Mustonen & Tigerstedt 2010, 6 – 7.) Tutkimukset suoritettiin haastattelujen ja kyselyjen avulla. Kohderyhmänä olivat 15–69-vuotiaat Suomen alueella asuvat henkilöt. Vuodesta 1984 alkaen tutkimukseen eivät osallistuneet asunnottomat ja laitosväestö. (Huhtanen & Mäkelä 2010, 27 – 28.)

Tutkimuksessa ilmeni, että Suomi on muuttunut 1980-luvun lopulta viinamaasta olutmaaksi. Alkoholisairauteen – tai alkoholimyrkytykseen kuoli 3000 suomalaista vuonna 2008. Kuolemaan johtaneista liikenneonnettomuuksista 27 prosenttia oli alkoholin aiheuttamia. Naisten alkoholin kulutuksen osuus nousi 40 vuodessa 12 prosentista 26 prosenttiin ja miehet kuluttivat alkoholia kolme kertaa enemmän kuin naiset. Miehet juovat edelleen enemmän kuin naiset. Tutkimus osoitti, että koko väestön alkoholinkulutus kolminkertaistui 40 vuodessa. (Mäkelä, Mustonen & Huhtanen 2010, 39–53.)

Juomatapatutkimuksessa selvisi eläkeläisten alle 75-vuotiaiden alkoholinkäytön lisääntyneen vuodesta 2005 alkaen. Alkoholikäytön mallit ja tottumukset on opittu elämänsä aikana, mutta myös elämäntilanteen heikkeneminen ja sosiaaliset riskitekijät lisäävät juomista. (Vilkko, Sulander, Laitalainen & Finne-Soveri 2010, 142 – 152.) Suomessa tehdyn Terveys 2000 - tutkimuksen perusteella 65 vuotta täyttäneillä ihmisillä oli alkoholin suurkulutusta tai alkoholiriippuvaisuutta noin 6 100 ihmisellä. Tuloksen to-

dennäköisyys on suurempi. Ikääntyneet eivät aina osallistu väestötutkimuksiin ja heidän ilmoittama alkoholin kulutus on ilmoitettua pienempi. (Nykky, Heino, Myllymäki & Rinne. 2010, 8 – 9.)

Suomalaista kulttuuria pidetään edelleen alkoholikulttuurina, vaikka huumeiden käyttö lisääntyi 1990-luvulla. Suomalainen käyttää alkoholia vapaa-ajalla rentoutuakseen. Alkoholin rooli sosiaalisessa elämässä on vahva ja se näkyy arkisessa elämässä entistä enemmän. (Havio, Inkinen & Partanen 2008,93.) Erityisesti suomalaisten maastamuuttoon sisältyvät haasteet ja päihteiden käytön opittu kulttuurinen malli voivat altistaa liialliselle alkoholin käytölle uudessa maassa. Vaikka liikkuvuuden lisääntymisen myötä on opittu uudenlaisia juomakulttuureja, voidaan suomalaista alkoholikulttuuria pitää edelleen kaksijakoisena. Suomalainen alkoholikulttuuri ilmenee rinnakkaisena, juopumisen torjumisena ja hyväksymisenä. Suomalainen juo päihtyäkseen, joka näkyy ulospäin vahvana humalatilana. (Patronen 2007, 47; Havio ym. 2008, 53.)

Pari lasillista viiniä päivässä on hyödyllinen ihmisen elimistölle, etenkin sydän- ja verisuonisairauksien ennalta ehkäisyyn. Terveysedut menetetään, kun viiniannokset lisääntyvät ja juominen on humalahakuista. (Mäkelä & Österberg 2007, 306.) Toisaalta alkoholin käyttö on sosiaalinen tapahtuma ja sosiaalisilla suhteilla on myönteinen merkitys ihmisen mielenterveyteen. (Vilkko, Sulander, Laitalainen & Finne-Soveri 2010, 144).

Eri kulttuureissa alkoholin asema on riippuvainen alkoholin tuotannosta, siitä saatavasta hyödystä, alkoholin käytön hyväksyttävyydestä, sosiaalisesta merkityksestä ja siitä, onko kyseessä tuottaja- vai kuluttajamaa. Euroopassa alkoholin tuotanto nähdään tärkeänä elinkeinona, jota ylläpidetään ja vahvistetaan alkoholin haitoista huolimatta. (Havio ym. 2008, 93.) Espanjassa kohtuullinen alkoholinkäyttö hyväksytään, mutta juopumukseen suhtaudutaan torjuvasti. Espanjalaiseen kulttuuriin kuuluu viini, jota käytetään ruokajuomana. Lähiympäristö kontrolloi nuorten ja aikuisten alkoholin käyttöä, jotta juominen ei muuttuisi humalahakuiseksi. (Mustonen, Mäkelä, Metso & Simpura 2001.) 53 % espanjalaisista on sitä mieltä, että kuusi lasillista alkoholia viikonloppuisin nautittuna on normaalia. Alkoholin käytöstä on muodostunut traditio, joka luulua heidän kulttuuriin. Yli puolet espanjalaisista toteaa, ettei kuusi lasillista alkoholia päivässä vahingoita terveyttä. (Pascual 2002, 3.)

Aurinkorannikolla asuvien suomalaisten arjen haasteena on, miten käyttää alkoholia, jotta se ei kehity ongelmaksi. Karisto (2008) toteaa, että Aurinkorannikolla asuvien suomalaisten suhtautuminen alkoholiin on järkevämpää Espanjassa kuin asuessaan Suomessa. Suomalaiset ottavat mallia espanjalaisesta juomakulttuurista, jolloin humalahakuinen alkoholinkäyttö vähenee. Pääosin tilapäiset ja yksittäiset kävijät olivat alkoholin suurkuluttajia. Vakituisten suomalaisasukkaiden alkoholin käyttö oli aluksi runsaampaa ja väheni ajan mittaan. Tulevaisuudessa ongelmien kasvu ja alkoholisoituminen yleistyy eläkeläisten keskuudessa, mutta holtiton juominen on huomattavasti vähentynyt. (Karisto 2008, 356–361.)

Suomalainen ja espanjalainen juomatapa yhdistettynä kasvattaa suurta riskiä alkoholisoitumiseen. Talent-vaihdossa (2007) ollut Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opettajan raportti harjoittelusta Espanjassa kuvaa suomalaista elämänmenoa seuraavasti: *Suomalainen alkoholikulttuuri näkyi ja kuului. Alkoholin riskikäyttäjiä ja riippuvuudesta kärsiviä tapasin matkalla. Espanjan lämpö ja aurinko eivät poista suomalaisten ongelmia, vaan yksinäisyydestä kärsii moni eläkeläinen ja halvasta alkoholista saa lääkkeen yksinäisyyteen. Sosiaalinen verkosto on heikko ja sukulaiset kaukana Suomessa. Suomenkielisiä mielenterveys- ja päihdepalveluita ei ole lukuun ottamatta seurakunnan diakoniatyötä, yksittäisiä lääkäreitä ja AA-ryhmää, joka kokoontuu mm. Torremolinoksessa ja Los Bolichessa seurakunnan tiloissa viikoittain.* (Keskipohjanmaan koulutusyhtymä 2007.)

3 AUTTAMISTAHOT PÄIHDEONGELMISSA

3.1 Sosiaali- ja terveystalvet Suomessa ja Espanjassa

Suomi ja Espanja ovat Euroopan unionin jäsenmaita. Keski-Euroopassa kuten Espanjassa sosiaaliset oikeudet on sidottu työmarkkinoille osallistumiseen. Suomessa sosiaali-turva on kaikkien kansalaisten oikeus.(Raunio 2003, 196–197.) EU:n sosiaali-ohjelma tähdentää kansalaisten yhdenvertaisuuden ja työllisyyspolitiikan toteutumista. Vallalla on sosiaalisen osallisuuden politiikka, joka koskee erityisesti huono-osaista väestön-osa. Sosiaali- ja terveystalvetjärjestelmä on yksi osa sosiaalipoliittisesta kokonaisuudesta. Sosiaalipoliittikan avulla kohennetaan kansalaisten hyvinvointia, jonka keskeinen tavoite on taata kansalaisille sosiaalinen turvallisuus. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 71.)

Suomessa sosiaali-turva muodostuu sosiaalivakuutuksesta ja sosiaalihuollosta. Sosiaali-vakuutus sisältää sairaus-, tapaturma-, eläke-, ja työttömyystalvet. Sosiaalihuoltoon kuuluvat toimeentulotuki, sosiaaliavustukset ja sosiaalipalvet. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 71.) Sosiaali- ja terveystalvetjen tavoite on auttaa toiminta-kyvyn menettäneitä ja sairastuneita, arjen tukemisen tai hoivan tarvitsijoita sekä selvittämään ja ehkäisemään kansalaisten sosiaalisia ongelmia. (Lehto, Kananoja, Kokko & Taipale 2003, 11.)

Euroopan unionin myötä Suomi on joutunut tekemisiin enemmän katolisten maiden kanssa, joiden sosiaali-turva rakentuu työsuhdepohjaan ja kasvavissa määrin perheen, kirkon, järjestöjen, lähiyhteisöjen ja vapaaehtoistyön varaan (Niemelä & Jämsen1995, 161). Suomessa julkinen valta eli valtio ja kunnat ovat keskeisessä asemassa hyvinvointipalvetjen järjestämisessä. Suomessa perustuslaki velvoittaa, että jokaisella on oikeus sosiaali-turvaan. Perustuslain universalistisen periaatteiden myötä kansalaiset saavat perustoimentulon ja riittävät sosiaali- ja terveystalvet. Universalismin ideaalinen saavutus on kansanvakuutus, jossa jokaiselle samassa tilanteessa olevalle maksetaan samansuuruinen etu. Kuitenkaan universaaliset edut eivät ole samantasoisia kuin ansiosidonnaiset etuudet. Työelämään osallistumista kannustetaan, jolloin työntekijä saa paremmat edut kuin työn ulkopuolelle jäänyt. Kansanvakuutus antaa kansalaisille vain

minimitoimentulon. Minimitoimentulo ei aina riitä suomalaiselle, jolloin kirkon ja järjestöjen toiminta täydentää suomalaisten hyvinvointia. (Anttonen & Sipilä 2000, 13,155–158, 167.)

Espanjan sosiaalipolitiikka rakentuu subsidiariteetti- eli läheisyysperiaatteelle. Subsidiariteettioppi suojelee kansalaista valtiota vastaan ja korostaa yksityisen ihmisen, perheen ja sosiaalisen lähiympäristön vastuuta. Yhteiskunnan sosiaalisen vastuun edustajina ovat kristillisdemokraattiset puolueet, jotka pitävät tärkeänä katolisen kirkon ja niitä lähellä olevien sosiaalipoliittisten järjestöjen autonomiaa. Valtion tehtävänä on tukea yhteisöjä ja perheitä, jotta ne selviytyvät heille annetuista tehtävistä. (Anttonen, Sipilä 2000, 198–200; Raunio 2003, 198–199.)

Perheiden sosiaaliturva on usein miehen palkkatyösuhteen varassa, vaikka espanjalaisien naisten tekemä palkkatyö kodin ulkopuolella on lisääntynyt huomattavasti. Sosiaaliset oikeudet ovat palkkatyöläisten etuoikeuksia. Ne perustuvat työmarkkinaosapuolten organisoimaan sosiaalivakuutukseen. Tämä merkitsee sitä, että Espanjassa sosiaalime-
not kustannetaan suoritusperustaisista maksuista. (Anttonen, Sipilä 2000,196, 274.)

Suomen kansalaiset, jotka asuvat pidempään Espanjassa, kuuluvat Espanjan sosiaaliturvan piiriin. Espanjalainen sosiaaliturva jaetaan kahteen osaan: Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) hoitaa terveyden, sairaanhoidon, työtaturmat ja eläkkeiden ja invaliditeettien korvaukset. Työttömyyskorvauksista huolehtii Instituto Nacional de Empleo (INEM). (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus, i.a).

Sairaanhoidossa Suomella on sosiaaliturvasopimus Espanjan kanssa. Sopimuksen mukaan suomalainen, joka asuu Suomessa, voi saada sairaanhoitoa liikkueessaan Espanjassa. Espanjan sosiaaliturvajärjestelmä, ” *la seguridad social*”, sisältää yleis- ja erikoislääkärin ja akuuttihoiton hammaslääkärissä. Sosiaaliturvaan kuuluvat lääkkeet ja sairaalan antama hoito ja kuljetus. Sairaalalla on sopimus sosiaaliturvasairaalan tai sosiaaliturvajärjestelmän kanssa. Eurooppalaisella sairaanhoidokortilla suomalainen saa sairaanhoitopalveluja julkiselta sektorilta. Oleskelumaassa jokainen saa lakisääteisen terveydenhuollon määräämät hoidot eli samat mitkä oma väestö saa.(Kela 2010.)

3.2 Päihdeongelmaisten auttaminen Aurinkorannikolla

Suomessa päihdehoitojärjestelmä muodostuu terveyden- ja sosiaalihuollon päihdepalveluista. Terveydenhuollossa annetaan päihdeongelmiin ohjausta, neuvontaa ja terveysvalistusta. Vakavien päihteiden käyttöön liittyvät sairaudet, vammat, myrkytystilat ja katkaisuhoidot kuuluvat ensisijaisesti terveyskeskuksille. Päihteiden vieroitusoireet ja psyykkisiin sairauksiin liittyvät päihdeongelmat hoidetaan mielenterveystoimistossa tai psykiatrisessa sairaalassa. Päihdehuollon sosiaalityö käsittää ongelmaan puuttumista, hoitoon ohjausta ja maksusitoumusten valmistelua. Päihdeasiakas saa apua asumiseen ja kuntoutukseen ja ohjausta päihdeongelman hoitoon. (Kettunen, Ihalainen, & Heikkinen 2001, 158–159.)

Espanjassa paikallinen terveydenhuollon järjestelmä toimii päihdeongelmaisten auttamisessa silloin, kun ihmisellä on selkeä päihdeongelma ja alkoholistin fyysinen kunto tarvitsee lääkinnällistä hoitoa. Terveysasemalla alkoholistille annetaan ensiapu ja lähetetään kotiin toipumaan. Lääkärit Aurinkorannikolla ovat huomanneet suomalaisten alkoholiongelmat ja ovat kykenemättömiä antamaan hoitoa. Suomalaisten kielitaidottomuus voi estää päihdeongelman puheeksiottoa. Tästä johtuen lääkärit ottavat yhteyttä suomalaisen seurakunnan työntekijöihin ja pyytävät apua alkoholistin auttamiseen. Kuitenkaan seurakunnan työntekijöiden ammattitaito ja aika eivät riitä alkoholistien auttamiseen. (Timo Sainio, henkilökohtainen tiedonanto 12.5.2010.)

Suomalaisten kielitaidottomuus yhdistettynä päihdeongelmaan ohjaa heitä suomalaisten auttavien tahojen piiriin Aurinkorannikon seurakuntaan ja AA-kerhoon. Suomalaisten alkoholikulttuuri ja alkoholihaittojen syntyminen ja kasautuminen perustuvat monimutkaisiin prosesseihin. Useimmat alkoholinkäytön tilanteet ovat ongelmattomia. Kuitenkin liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttaa erilaisia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja käyttäjille, heidän läheisilleen ja koko yhteiskunnalle. (Mäkelä, Mustonen, Tigerstedt 2010, 6 – 7.)

Espanjan päihdepalvelujen riittämättömyys merkitsee läheisten, kirkon ja järjestöjen auttamisena. Punainen risti ja kirkon avustusjärjestö Caritas huolehtivat syrjäytyneistä kansalaisista. Asunnottomille on järjestetty huoltopisteitä, jossa he saavat joka päivä lämpimän ruoan ja heillä on mahdollisuus pesulla käymiseen ja vaatteiden pesuun. (Es-

panja.org.) Espanjassa perheen ja lähiyhteisöjen tehtävänä on selvittää ja huolehtia perheen ongelmat, mukaan lukien alkoholiongelmat. (Anttonen, Sipilä 2000, 198–200).

Aurinkorannikon suomalainen koulu järjestää päihdevalistusta suomalaisille nuorille. Yhdessä oppilaiden vanhempien kanssa koulu kasvattaa nuoria päihteettömään elämäntapaan. Suomalaiset nuoret ovat tietoisia päihteiden helpommasta saatavuudesta ja vaarallisuudesta. Suomessa päihteiden hankkiminen on rajoitetumpaa ja valvotumpaa, jolloin päihteiden kokeileminen kiinnostaa heitä. Aurinkorannikon suomalaisen koulun rehtorin mukaan yksittäiset liiallisen päihteiden käytön tapaukset Aurinkorannikolla johtavat yleistyksiin, vaikka tilanne onkin toisenlainen. (Kettunen 2001.)

3.3 Diakoninen sosiaalityö yhteisöllisyyden tukena

Diakoniatyö kuuluu kirkon perustehtävään, johon liittyy kristillisten arvoihin perustuvaa ihmisten auttamista ja tukemista (Leskinen 2008, 36; Suomen evankelisluterilainen kirkko 2010). Hengellisen ja henkisen työn lisäksi diakoniatyö on suurelta osin taloudellista avustamista. Seurakunta on joutunut tarkastamaan uudelleen diakoniatyön toimintaluetta, kun sosiaali- ja terveystalouden muutos 1990-luvulla aiheutti avuntarpeen kasvua suomalaisten keskuudessa. Seurakunnan diakoniatyö muistuttaa yhä enemmän yhteiskunnassa tehtävää sosiaalityötä. (Henriksson & Wrede 2004, 132–133.)

Gothónin ja Jantusen (2010) tutkimuksessa diakoniatyöntekijät määrittelevät diakonisen sosiaalityön käsitteen. Diakoninen sosiaalityö on asiakkaan kokonaisvaltaista auttamista, jossa toteutuvat ihmisen hengellinen tukeminen ja laaja-alainen auttaminen. Diakoniatyöntekijät tarkastelevat kokonaisvaltaisesti asiakkaan tilannetta ja ohjaavat hänet hänen tarpeittensa mukaisiin palveluihin. Diakoniatyöntekijöiltä asiakkaan asioiden hoitaminen edellyttää yhteistyötä yhteiskunnan eri tahojen kanssa. Yhteiskunnan eri tahojen ja diakoniatyön verkostoitumisen kautta diakoniatyöntekijät saavat mahdollisuuden vaikuttaa yhteiskunnan rakenteisiin ja yhteisöllisyyden kehittämiseen. (Gothóni & Jantunen 2010, 53–56.)

Thitzin (2006) artikkelissa selvitetään miten diakoniatoiminta rakentaa yhteisöllisyyttä yhteiskunnassamme. Diakoniatoiminnan yhteisöllisyys rakentuu henkilökohtaisista kohtaamisista, vuorovaikutuksesta ja yhteistoiminnasta, joka ylläpitää ihmisten sosiaalista elämää. Yhteisössä jaetut elämäkokemukset sekä vastuun kantaminen kasvavat yhteisöllisyyden kasvamisen rinnalla lisääntyen ja laajentuen myös seurakuntayhteisön ulkopuolelle. Diakoniatoiminnan yhteisöllisyys niin yhteisössä että sen toiminnassa on hengellinen ulottuvuus. Edellä kuvatut diakonian yhteisöllisyyden ainekset voivat esiintyä missä tahansa yhteisössä, mutta seurakunnassa ja diakoniassa ne liittyvät yhteisössä sisimpänä olevaan hengelliseen perustaan. (Thitz 2006, 93–109.)

Ihminen tarvitsee lähimmäisen apua ja tukea, vaikka hän tuntee olevansa vapaa ja riippumaton toisistaan. Itsenäistymisen vahvistumisesta huolimatta muodostamme erilaisia ryhmiä, yhteisöjä ja verkostoja, joissa vuorovaikutuksen välityksellä ilmaisemme lähimmäisen tarpeesta. Yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden yhdistyminen ilmenee vapaaehtoistyön kasvuna, jossa vapaat ihmiset ilmoittautuvat vapaaehtoisesti tekemään jotakin toisten hyväksi. (Malkavaara & Yeung 2007, 54.) Vapaaehtoinen osallistuu kirkon toimintaan saadakseen pysyviä sosiaalisia suhteita ja helpottaakseen yksinäisyyttään. Lähimmäisenrakkaus ja kirkon yhteisöllisyys korostuu osallisuutena, jossa heikompien ja syrjäytyneiden kohtelu on tasavertaista. Kirkko etsii ihmiset, jotka kokevat henkistä, sosiaalista tai taloudellista hätää. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2010, 13.)

Diakoniatyöntekijöiden auttaminen kohdistuu ihmisiin, jotka ovat eri auttamistahojen väliinputoajia. Diakoniatyöntekijät auttavat työttömiä, parisuhdeongelmissa, kärsimyksissä kamppailevien ja taloudellisissa vaikeuksissa olevia ihmisiä. Ihmisten kohtaaminen tapahtuu diakoniatyöntekijöiden vastaanotolla, puhelimitse, kadulla, koululla ja laitoksessa. Diakonityön tavoitteena on auttaa kaikkia apua tarvitsevia ihmisiä. (Rättyä 2009, 48–49.)

Diakoniatyö yhdistyy seurakunnan toimintoihin, jossa seurakuntalaiset toimivat ja työskentelevät vastuullisesti lähipiirissään ja seurakunnassa. Seurakunta luo edellytykset diakoniselle toiminnalle, joka toteutuu osana paikallisseurakunnan, kirkon ja muiden seurakuntien toimintana sekä ammatillisesti koulutettujen diakoniatyöntekijöiden että vapaaehtoisten työnä. (Jääskeläinen 2002, 192.) Vastuun ja osallisuuden yhteisön visiossa diakonia- ja yhteiskuntatyön kautta kirkko pyrkii omalla työllään vaikuttamaan yhteiskunnan toimintoihin. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2010, 26.)

3.4 Diakoninen ja kristillinen päihdetyö

Kuntien vastuulla on järjestää asianmukainen hoito päihdeongelmallisille. Yhteiskunnan päihdepalvelujen kiristyminen ja päihteiden käyttäjän jääminen avopalvelujen ulkopuolelle tuo päihteiden käyttäjän diakonian piiriin. (Jääskeläinen 2002, 213.) Diakoninen päihdetyö vastaa asiakkaan sosiaalisiin, taloudellisiin ja terveydellisiin haittoihin. Työllä edistetään raittiutta, annetaan mahdollisuus Jumalan armoon ja anteeksiantamukseen. Kirkollisessa päihdetyössä painottuvat kristillinen elämäntapa, oikeudenmukaisuus ja itseisarvoinen arkinen toteutuminen. Seurakunnan palvelut keskittyvät sosiaaliseettisiin, kasvatuksellisiin, diakoniseen ja sielunhoidollisiin näkökulmiin. (Kainulainen 2002, 212–213.)

Diakoniatyössä kirkon päihdetyön tehtävänä on ohjata päihdeongelmaisia kuntoutuspalveluihin ja taloudellisen tuen piiriin. Seurakunta kohtaa ihmiset henkilökohtaisesti ja samalla se vahvistaa heidän yhteisöllisyyttä ja lähiyhteisöjen tarpeellisuutta. Ehkäisevässä päihdetyössä kirkko auttaa ihmistä selviytymään arjessa ja opastaa omaksumaan terveelliset elämäntavat. Päihdetyön subjektina on armollinen ja salliva seurakuntayhteisö, joka puolustaa ja kutsuu kaikki ihmiset seurakuntayhteyteen. Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Psykkisten ja fyysisten ja sosiaalisten tekijöiden lisäksi kirkon työvälineenä on hengellisyys. Ihminen nähdään kokonaisuutena, ei ainoastaan yksittäisen tekijän vajavuutena. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon arvoissa Jumalan kuva heijastuu ihmisestä. Tehtävänä on huolehtia lähimmäisistä ja puolustaa heikkoja ja syrjäytyneitä ohjaamalla heitä armollisen Jumalan yhteyteen. (Kirkon päihdestrategia 2005, 7- 10.)

Seurakunnassa päihdetyö on erillinen seurakuntien ja seurakuntayhtymien työmuoto ja useiden kristillisten järjestöjen erikoisala. Kristillisessä päihdetyössä avohuollon palveluja ovat diakoniatyöntekijöiden vastaanotot, talkooleirit, retket, erilaiset teetuvat, katu- lähetystoiminta, nuorisokahvilat, erilaiset ryhmät, piirit ja kerhot, katkaisuleirit, päiväkeskukset, asuntojen välittäminen, yleensä asumisen mahdollistaminen. Osa ryhmätoiminnasta on joko AA:n periaatteiden 12 askeleen mukainen ryhmätoiminta tai selvästi kristilliseen toipumistyöhön perustuvaa päihdetyötä. (Kirkon päihdestrategia 2005, 11–12.)

Niemelän väitöskirjassa (1999, 295–299) kristillinen päihdetyö on enemmän kuin sosiaalisen hädän poistamista. Niemelän mukaan pakonomainen päihdeiden käyttö katosi hengellisen elämän uudistumisen myötä. Kristillisen päihdehoidon asiakkaiden samankaltaisuus Suomen päihde- ja kuntoutuspalvelujen asiakasryhmien kanssa oli huomattava. Kristillisen päihdehoidon toteutus edellytti uskonnollista motivaatiota arkielämän tilanteihin ja hoitoihin. Päihdeasiakkaiden uskonnollinen lähestyminen auttoi heitä kohtaamaan menneisyyden tapahtumat. Asiakkaat ottivat avuksi esirukouksen, oman pohdinnan ja sielunhoidolliset keskustelut. Asiakkaiden hengellisen elämän aktivoituminen kehitti retkahduksentorjuntakeinoja ja mahdollisuuksia osallistua uskonnollisiin tilaisuuksiin.

Maijasen (2010) opinnäyteyössä diakonisesta päihdetyöstä ja osallisuudesta todetaan, että diakoninen päihdetyö ei eroa yleisestä diakoniatyöstä. Diakoninen päihdetyö on päihdeongelmaisen kohdalla kokonaisvaltaista kohtaamista. Se on erialista kuin yhteiskunnan järjestämä päihdepalvelu. Kirkon päihdetyön piirissä olivat päihdeongelmaiset, jotka olivat syrjässä yhteiskunnallisesta päihdetyöstä. Diakoniatyöntekijät kuvasivat päihdeongelmaisen ihmiseksi, joka on alkoholin vietävissä eikä hallitse alkoholin käyttöä. Pitkään raittiina ollutta ei määritelty enää päihdeongelmaiseksi. (Maijanen 2010.)

Laakson opinnäytetyö arvioi, miten Väärsti-projektin avulla voidaan päihdetyötä kehittää haja-asutusalueella Enontekiöllä. Rovaniemen päiväkeskus ry, joka on Sininauhaliiton jäsenjärjestö, toimi Väärsti-projektin (2000–2003) hallinnoijana. Väärsti-projektin tavoite oli luoda kestävä verkostoitunut päihdetyö, jossa päihdekäyttäjien elämänlaadun ja hallinnan paraneminen toimi vuorovaikutussuhteiden avulla. Projektin työskentely muodostui kristillisten toimintaperiaatteiden mukaisesti, vaikka päihdekäyttäjien näke-

mykset omasta kristillisyydestä olivat eriävät. Ihmiset halusivat kohdata oman hengellisyytensä itse. Asiakkaiden mielestä Enontekiön luonto antoi mahdollisuuden olla lähellä Jumalaa. Jumala oli vaikea sisällyttää mihinkään elämänalueeseen, mutta luonnossa Häntä kunnioitettiin. Projektin tuloksena päihdetyön verkosto vahvistui ja päihdestrategia valmistui. Yhden projektityöntekijän tuloksena saavutettiin asiakkaiden elämänlaadun paranemista ja päihdeongelmaisten läheisten tukeminen ja yhteydenpito onnistui. Projekti loppui vuonna 2005. (Laakso 2004.)

3.5 Diakonia- ja päihdetyö Aurinkorannikolla

Helsingin Diakonissalaitos toteutti vuosina 1991 – 1996 sosiaalityötä Aurinkorannikon suomalaisten keskuudessa erilaisten projektien kautta. Projektipäällikkö Risto Autio johti palveluprojektia, jossa kehitettiin palveluja Aurinkorannikon suomalaisille heidän arkisista tarpeista käsin. Vuoden 1990 alussa Helsingin Diakonissalaitoksen sosiaalityö lähti diakonin selvittämään suomalaisten sosiaalisen avun tarpeita. Yksityinen säätiö perusti palvelupisteen, jonka tarkoituksena oli lievittää, ennalta ehkäistä ja korjata suomalaisten sosiaalisia ongelmia. Diakonipariskunta Sakari ja Tiina Selin työskentelivät Aurinkorannikolla vuosien 1991–1992 aikana, jolloin Torremolinoksen Torrentuun perustettiin sosiaalipäivystysasema, sosiaalityön tukikohta. Tukikohdan tarjoama työ ei vastannut ammattimaista sosiaalityötä, vaan sieltä annettiin neuvoja ja keskusteluapua tarvitsijoille. (Karisto 2008, 367–368; Peltola 1997, 309.)

Torrentuvan päivystysaseman työ oli mielenterveys- ja päihdetyötä ja vanhuuden mukanaan tuomien sosiaalisten ongelmien selvittämistä. Asiakaskäyntejä kertyi ensimmäisenä vuonna noin 400 ja kolmantena toimintakautena asiakkaita kirjattiin 800. Lisäksi työ sisälsi koti- ja sairaalakäyntejä ja diakoniatyötä. Syksyllä 1993 palveluja laajennettiin, kun Fuengirolan Los Pacosiin käynnistettiin Pacosintuvalle toimintakeskus. Sosiaalityö laajeni kahdelle paikkakunnalle, jossa yksi työntekijä vastasi projektista ja samalla hän vastasi asiakaspalvelusta sosiaalityöntekijänä. (Peltola 1997, 310.)

Neljäntenä toimintavuotena, 1993–1994, asiakkaiden määrä nousi 5 000:een, seuraavana vuonna noin 9 000 ja vuosien 1995–1996 asiakaskontakteja kirjattiin liki 10 000 kontakti. Aurinkorannikon vastuulliset tahot kehittivät palvelujaan siten, että suomalaisten

sosiaalinen turvallisuus, toimintakyky ja hyvinvointi vieraassa maassa olivat mahdollisia. Helsingin Diakonissalaitoksen kehittämis- ja kokeiluprojekti rakensi yhteistyömallin, jossa Aurinkorannikon yhteisöt, vapaaehtoistyöntekijät ja Suomesta lähetetty työntekijä onnistuivat rakentamaan ”matalan kynnyksen” palveluja. Diakonissalaitoksen perustamat palvelupisteet rohkaisivat ja kannustivat suomalaisia hakemaan parempaa laatua elämälle, turvallisuutta ja yhteisöllistä otetta elämään vieraissa oloissa. (Peltola 1997, 311.)

Diakonissalaitoksen työ ohjasi suomalaisia Aurinkorannikon suomalaisen seurakunnan toimintaa, joka on kehittänyt tehtävänsä yli 20 vuotta. Aurinkorannikolla suomalaisen seurakunnan diakoniapappi johtaa diakoniatyötä ja toimii diakonitoimikunnan sihteerinä ja huolehtii vapaaehtoisten rekrytoinnissa, työnohjauksesta ja koulutuksesta. Diakoniapappi tekee yhteistyötä johtavan papin, eri viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Suomalainen seurakunta tekee tiivistä yhteistyötä Aurinkorannikon suomalainen kouluun, konsulaatin ja suurlähetysten työntekijöiden, suomalaisen poliisin, suomalaisten matkanjärjestäjien ja Suomiseurojen kanssa. (Kaisa Salo, henkilökohtainen tiedonanto 3.4.2011.)

Aurinkorannikon seurakunnan toiminta tarjoaa siellä asuville suomalaisille sosiaalisen yhteisön. Seurakunnalla on kolme ”tupaa”, Fuengirolan Los Bolichessa Seurakuntakoti, Los Pacosissa Pacosintupa ja Torremolinoksessa Torrentupa ovat yhteisöjä, jossa vapaaehtoiset toimivat useanlaisissa tehtävissä, pääasiassa kahvilatoiminnassa. Vapaaehtoiset auttavat ja neuvovat suomalaisia, joten ”tuvat” ovat suomalaisille eräänlainen ”sosiaalitoimisto”. Ihmisten on helppo tulla mukaan toimintaan ehkä myös sellaisten henkilöiden, jotka eivät Suomessa osallistu kirkon järjestämään toimintaan. (Kaisa Salo, henkilökohtainen tiedonanto 3.4.2011.)

Seurakunnassa toimivat afasiaryhmä, reumaan-, syöpäänsairastuneiden- ja masentuneiden vertaistukiryhmät ja AA-kerhot. Lisäksi Pacosintuvan omaishoitajaryhmä, joka toimii diakoniatyön alaisuudessa, kokoontuu kerran viikossa seurakunnan tiloissa. Ryhmässä suomalaiset omaishoitajat yksin tai yhdessä hoidettavan omaisen kanssa viettävät aikaa keskustellen ajankohtaisista asioista. Lisäksi toimintaan kuuluvat erilaiset retket ja ulkopuoliset vierailijat. Ryhmän tarkoitus on tukea omaishoitajan jaksamista. (Kaisa Salo, henkilökohtainen tiedonanto 3.4.2011.) Aurinkorannikon seurakunta on

aktiivinen seurakunta, jossa huomioidaan myös lasten ja nuorten toiminta, joka muodostuu päivä- ja iltapäiväkerhoista, perhekerhosta ja partiotoiminnasta. Seurakunnan toimintaa ovat myös erilaiset retket ja rippikoulutyö. (Suomen evankelisluterilainen kirkko Espanjassa 2004–2010.)

Vuonna 2010 elvytettiin organisoitu ystäväpalvelutoiminta, jonka tarkoituksena on auttaa yksinäisiä ja avun tarpeessa olevia suomalaisia. Ystäväpalvelua tarvitaan yksinäisyyteen, ihmissuhdeongelmiin ja sairauden tuomiin haasteisiin. Aurinkorannikolta puuttuu viranomaisten ja usein myös sukulaisten turvaverkko, joka helpottaisi suomalaisten elämää. Ystäväpalvelua tarjotaan Aurinkorannikon suomalaisella koululla, jossa ”lukumummit” lukevat suomalaisia satuja koululaisille. Ystäväpalvelun ”sairaalaosasto” tarjoaa ystävää ihmiselle, joka sairastuttuaan jää yksin sairaalaan. (Kaisa Salo, henkilökohtainen tiedonanto 3.4.2011.)

Monelle Espanjassa ja Aurinkorannikolla olevalle suomalaiselle seurakunta on osa elämäänsä ja suomalaista identiteettiään. Liturgisten toimitusten ohella seurakunta avustaa ongelmiin joutuneita suomalaisia esimerkiksi antamalla pieniä lainoja. Rahaton ja likainen päihdeongelmainen saa ensiavun seurakunnalta, mutta pitempiaikainen avustaminen ei ole mahdollista. (Kaisa Salo, henkilökohtainen tiedonanto 28.12.2010.)

Espanjan luterilaista seurakuntaa voidaan sanoa kansankirkolliseksi yhteisöksi. Mäkeläinen (2011) on tutkinut suomalaisten osallistumista kirkollisiin toimituksiin Espanjassa. Tutkimus osoitti, että talviasukkaat ja vakituisesti asuvat osallistuvat kirkollisiin tapahtumiin aktiivisesti. Suomalaisten osallistuminen kirkollisiin toimituksiin on enemmän osallistumista suomenkielisiin luterilaisiin messuihin. Mäkeläinen toteaa suomalaisten jäävän ilman kulttuurista kokemusta, jos he sitoutuvat vain omaan etniseen ryhmäänsä. Katolisen uskon hengelliset riitit, kuten rukouskynttilät, ristinmerkin tekeminen ja hiljentyminen kirkossa antavat suomalaisille monenlaisia mahdollisuuksia vahvistaa omaa hengellisyyttään. (Mäkeläinen 2011, 63–66.)

Mäkeläisen mukaan espanjansuomalaisilla ei ole alkoholiongelmaa siinä määrin, kun se oli turistihuuman alkuvaiheessa, joten diakoniselle lisätyölle ei näin ole tarvetta. Yksittäisissä tapauksissa papit ja konsulivirasto auttavat suomalaisia heidän ongelmis-
saan.(Mäkeläinen 2011,40.) Klemi (2001) toteaa suomalaisten alkoholin käyttötapojen

olevan edelleen samankaltaisia heidän tullessaan Aurinkorannikolle. Avun tarpeen lisääntyminen vaatii enemmän työtunteja suomalaisen seurakunnan työntekijöiltä. Lisäksi AA-kerhojen vireä toiminta kuvastaa suomalaisten alkoholistien tarvitsevan apua psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen. (Klemi 2001, 226–229.)

AA eli Anonyymit Alkoholistit on tunnetuimpia päihdeongelmaan vertaistukea tarjoavista järjestöistä. AA-ryhmän kokouksissa jaetaan kokemuksia, toivoa ja voimaa raittiuden ylläpitämiseksi. Alkoholismista toipumiseen ehdotettuja 12 askeleen toipumisohjelma on pohja AA:n toiminnalle. Ainoa ehto AA-kerhon jäsenyydelle on pyrkimys lopettaa juominen. (Lappalainen-Lehto, Romu & Taskinen 2007, 222.) AA-ryhmät toimivat paikallisesti ja niiden toimijat ovat tasa-arvoisia vapaaehtoistyöntekijöitä. AA:n perusta on nimettömyys ja vaitiolovelvollisuus. Nimettömyys on tae siitä, että tulokkaiden jäsenyyttä ei paljasteta. Apu alkoholiongelmaiselle saadaan parhaiten AA:n Auttavan puhelimen kautta. Auttava puhelin toimii ympäri maailmaa koko vuorokauden ajan. (Nimettömät alkoholistit.)

Luterilaisen ja katolisen seurakunnan lisäksi suomalaisella on tilaisuus osallistua Aurinkorannikon Turistikirkon toimintaan, jonka keskus on Pacosin Majakka, Los Pacosissa. Majakalla pidetään lasten- ja nuorteniltoja, naisten- ja miestenryhmiä ja lauluiltoja. Sunnuntaisin Turistikirkon jumalanpalvelukset järjestetään Fuengirolan Skandinaavisessa Turistikirkossa. (Turistikirkko i.a.)

4 TUOTTEISTAMISPROSESSI

4.1 Tuotteistamisen kuvaus ja tausta

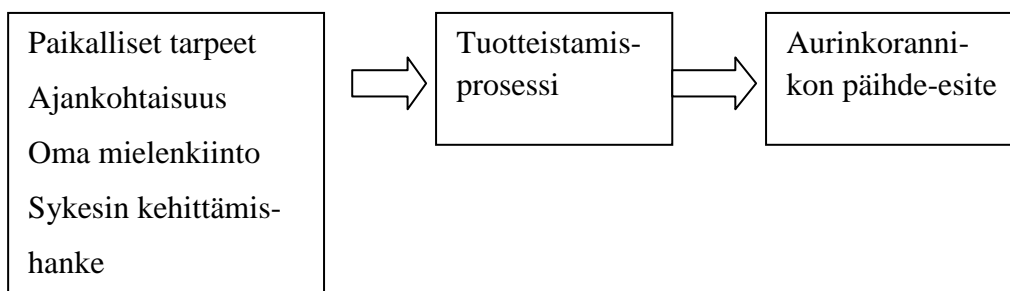
Opinnäytetyö käynnistyi keväällä 2010 oltuani kansainvälisessä vaihdossa Espanjan Aurinkorannikolla. Olin kiinnostunut jo harjoitteluni alkuvaiheessa suomalaisten päihdeiden käytöstä Aurinkorannikolla. Harjoittelupaikkani oli Suomiseuran yhdistys, Asociación Finlandesa Costa del Sol eli Kymppipaikka, joka sijaitsee Torremolinoksessa. Opiskelijana olin mukana järjestämässä yhdistyksen opinto- ja virkistystoimintaa, johon kuului naistenpäivän, hyvinvointipäivien ja vapaaehtoistyöntekijöiden virkistyspäivän suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä vapaaehtoistyöntekijöiden ja muiden opiskelijoiden kanssa. Toimin apuna jäsenistön ruokailutilanteessa ja lipunmyynnissä. Harjoittelun yhtenä tavoitteena oli tutustua erilaisiin yhteisöihin, joten kävin tutustumassa Bernalmádenan kansainväliseen vanhusten palvelutaloon (Sanyres, Apartments for seniors), peruskouluun ja lukioon ja osallistuminen suomalaisen seurakunnan omaishoitoryhmään ja Fuengirolan AA-kerhoon. Tutustumiskäynnit antoivat projektille tarpeellisia tietoja suomalaisten mahdollisuuksista selviytyä myös päihdeongelmista.

Kymppipaikan toimintoihin sisältyi kaksi kertaa viikossa ruokailun ja tanssien järjestäminen. Ruokailun ja tanssien yhteydessä alkoholin käyttö oli sallittua. Kymppipaikan vapaaehtoistyöntekijöiden suhtautuminen päihderiippuvaiseen oli ohjaamista kuntouttavaan suuntaan. Erään suomalaisen kohdalla työntekijä kykeni omalla päättävällä käytöksellään katkaisemaan pitempiaikaisen juomisen.

Torremolinoksen lisäksi Fuengirola ja Los Pacos ympäristöineen tulivat tutuksi. Asuimme viisi kuukautta suomalaisten asuttamalla alueella, Los Pacosissa. Päivittäinen asiointi ja kulkeminen tapahtuivat suurimmaksi osaksi kävellen. Näiden kuukausien aikana havaitsin humalaisia suomalaisia naisia ja miehiä, joiden alkoholinkäyttö kuvasi päihderiippuvaisuutta. Suomalaisten lisääntynyt alkoholinkäyttö muutti heidän olemustaan ja heidän vapaa-aika kului juomiseen. Myös eläkkeellä olevien suomalaisten naisten humalahakuinen ja jokapäiväinen juominen näkyi katukuvassa merkittävästi. Aurinkorannikon avoimen AA-kerhon tilaisuuksissa alkoholistien kertomukset taistelustaan alkoholia vastaan kuvastivat onnistumisen ja epätoivon tunteita. AA-kerhon jäsenien

yhteenkuuluvuus ja pyyteetön auttaminen suomalaisia ja toisiaan kohtaan antoivat uskoa suomalaisen selviytymismahdollisuuksista päihdeongelmissaan.

Opinnäytetyön ja esitteen tekemisen lähtökohtana olivat paikalliset tarpeet, jotka vaativat suomalaisten päihdetyön kehittämistä Aurinkorannikolla. Suomalaisten on tyydyttävä Espanjan terveydenhuollon antamaan ohjaukseen ja hoitoon vieraalla kielellä. AA-kerhon jäsenten kertomukset suomalaisten alkoholistien hoitomahdollisuuksista lisäsivät motivaatiotani toteuttaa päihde-esite Aurinkorannikolle, jotta päihdetyötä voitaisiin kehittää paikallisten resurssien ja tarpeiden mukaisesti. Esitteen ensisijaiset hyödynsääjat ovat Aurinkorannikolla asuvat suomalaiset. Suomalaiset työntekijät ja vapaaehtoiset eri yhteisöissä ovat huomaamattaan luoneet verkoston, jonka kautta he konsultoivat toisiaan ja siten kykenevät hoitamaan ja ohjaamaan ongelmallisissa tilanteissa olevia ihmisiä oikeaan paikkaan. Nämä tiedot ovat hyödyllisiä, kun kehitetään suomalaisia palveluja Aurinkorannikolla. Espanjan Suomalaisyhteisöjen kehittämissyhteistyö, SYKES ry, Aurinkorannikolla, on kiinnostunut opinnäytetyöni tuloksista. Opinnäytetyö antaa viitteitä siitä, millaisia ongelmia suomalaisilla on ja mistä he saavat ensiavun ongelmiinsa. (KUVIO 2).

KUVIO 2. Uuden esitteen tuottaminen

Aurinkorannikon Suomiseurojen toiminta tehdään vapaaehtoistyönä. Erityisesti ikääntyvien suomalaisten määrän kasvaminen merkitsee sitä, että toimintaa ei voida tulevaisuudessa toteuttaa pelkällä vapaaehtoistyöllä. Työmäärän lisääntymisen vuoksi Suomiseura-yhdistykset perustivat vuonna 2009 Aurinkorannikon suomalaisyhteisöjen kehittämissyhteistyön, SYKES ry:n, joka on oikeuskelpoinen toimimaan hankeyhteistyössä ja anomaan avustuksia hankkeisiin. Sykesin tarkoitus on kehittää suomalaisten palveluja ja edunvalvontaa. (Paula Könnilä, henkilökohtainen tiedonanto 6.3.2011.)

Sykes on mukana kansainvälisessä kehittämishankkeessa, joka allekirjoitettiin Espanjalaisen yhteistyöfoorumin Cibicin, (El Centro de Innovación para el Bienestar Ciudadano), kanssa. Esdi- sopimuksen (Espacios Sociales de Innovation) tarkoituksena on selvittää ja kehittää hyvinvointi- ja turvallisuuspalveluja suomalaisille. Esdin toiminnassa tutkijat ja humanistinen tutkimus kehittävät tarpeita ja palveluja kansalaisille. Tämä kehittämisfoorumi, jossa asukkaat, julkisen sektorin toimijat, yritykset ja korkeakoulut ja opiskelijat ovat mukana, vaihtavat kokemuksia ja ajatuksia toimivista käytänteistä erilaisten hankkeiden muodossa. Ensisijaisesti Cibic haluaa yhteistoimintaa ja keskustelua eri tahojen kesken, unohtamatta kuitenkaan alueen asukkaita. Tulevaisuudessa on toteuttaa suomalaisten ja espanjalaisten välinen yhteistyö. (i2BC i.a.)

Yhteistyö espanjalaisen hallinnon, suomalaisten yhteisöjen ja vapaaehtoisten välillä vähentäisi puutteita ja rajoituksia ja olisi ennaltaehkäisevän työn alku. Erilaisten projektien avulla yliopistot ja koulut opiskelijoineen kehittäisivät palveluita ja perushuolenpitoa sitä tarvitseville. Euroopan unioni on ehdottanut, että vanhuksien pitäisi saada tukea sekä omalta synnyinmaaltaan että uudelta asuinmaaltaan. Näin kustannukset puolittuisivat molemmilta mailta. (Roselló Nadal ym. 2001, 151–152.)

4.2 Tuotteistamisen tavoitteet ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa Aurinkorannikolla asuville suomalaisille suunnattu päihde-esite. Tarkoituksena on lisätä tietoa liiallisesti päihteitä käyttävien suomalaisten mahdollisuuksia irrottautua päihderiippuvaisuudesta ja saada siihen apua. Tavoitteena on, että suomalaiset pysähtyvät tarkastelemaan omaa alkoholinkulutustaan ja tarvittaessa osaavat hakeutua avun piiriin. Aurinkorannikon seurakunnan, AA-kerhon ja Suomiseurojen työntekijöille esite toimii työn tukena ja helpottaa alkoholiongelman puheeksiottoa. Esite antaa suomalaisille mahdollisuuden tutustua Aurinkorannikolla järjestettyihin palveluihin päihdeongelmista selviytymiseen.

Esite voidaan sisällöltään luokitella ennaltaehkäisevän ja korjaavaan päihdetyöhön. Aurinkorannikon suomalainen seurakunta ja AA-kerhon toiminta tekee auttamistyötä, jossa ihminen huomioidaan kokonaisvaltaisesti. Seurakunnan ja AA-kerhon tilaisuudet ovat päihdeettömiä ja niissä edistetään alkoholitonta elämäntapaa. Espanjan terveydenhuolto

parantaa alkoholin tuomia fyysisiä haittoja ja ohjaa asiakasta terveellisempään elämään. Suomiseurojen tilaisuudet tarjoavat harrastus- ja kuntouttamistoimintaa ja mahdollisuuden alkoholin kohtuulliseen käyttämiseen. Erilaisten auttamistahojen kokoaminen yhteen esitteeseen antaa tietoa Aurinkorannikon näkymättömästä päihdetyöstä suomalaisille ja mahdollistaa näiden tahojen verkostoitumisen.

Päihde-esitteen tarve lähti asiakkaiden ja Aurinkorannikolla työskentelevien suomalaisten tarpeesta. Aurinkorannikon AA-ryhmän jäsenten antamien tietojen perusteella asiakaslähtöisyyden kriteeri täyttyi. Heidän mukaan päihdepalvelujen kehittäminen on tarpeellista, koska espanjankielen osaamattomuus lisätynä Espanjan erilainen päihdeongelmaisten hoitoonohjaus ei edistä suomalaisten hyvinvointia Aurinkorannikolla. Nykytilanteen kartoituksen suoritin paikan päällä Aurinkorannikolla ja Suomessa tutustuin aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen.

Päihde-esitteen toteuttamismahdollisuudet näyttivät aluksi haasteelliselta, kun yhteyshenkilöt olivat vaikeasti saavutettavissa, mutta esiselvitystä suorittaessani yhteys henkilöiden taholta kiinnostus lisääntyi. Opinnäytetyön hankesuunnitelmaa täytyi hioa useasti, ennen kun sain hyväksytyt suunnitelman. Opinnäytetyön aihe oli selkeä alusta asti, koska halusin edistää suomalaisten olosuhteita lisäämällä informaatiota päihdepalveluista, joita Aurinkorannikolla on mahdollisuus saada. Opinnäytetyön ja esitteen tekemisen toteuttamiskelpoisuus perustui kokemuksiini kansainvälisestä harjoittelusta Aurinkorannikolla.

4.3 Tuotteistamisen toteuttamisen vaiheet

Tuotekehitysprojektit alkavat ideavaiheesta, jossa selvennetään, mitä tehdään, millainen tarve on uudelle tuotteelle, mitä tuotteella tavoitellaan. Ideavaiheen jälkeen määritellään ja asetetaan tavoitteet ja tehdään päätös hankkeen aloittamisesta. Nämä vaiheet tähän asti muistuttavat tuotannollisten projektien linkaaren vaiheita. Seuraavaksi tuotekehitysprojektissa hahmotetaan design-tuotteen pilottiversio, tehdään suunnitelmat valmiin tuotteen markkinoimiseksi ja laitetaan liikkeelle tuotteistamisprosessi. (Virtanen 2000, 78.)

Opinnäytetyön suunnittelu alkoi vuonna 2009 syksyllä, jolloin esitin ehdotuksen Aurinkorannikolle suuntautuvan päihde-esitteen tekemiselle. Opinnäytetyön idea lähti omasta kiinnostuksesta. Olin hankkinut lähdemateriaalia kartoittamalla suomalaisten elämisen olosuhteita Aurinkorannikolla. Tuotteistamisprosessin aikana selvitin, olivatko Aurinkorannikolla asuvat yhteistyökumppanit kiinnostuneita prosessista. Yhteydenoton jälkeen tarkistin vielä opinnäytetyön tarkoituksen, tavoitteet ja aikataulun. Esitteen tarpeellisuutta, tarkoitusta ja tavoitteita tarkasteltiin myös useissa seminaareissa, joiden avulla valmistin lopullisen suunnitelman. Lopullisen suunnitelman esitin vuonna 2010 tammi-kuussa, mikä merkitsi tuotteistamisen toteuttamisvaiheen aloitusta. Prosessin aikana olin yhteydessä yhteyshenkilöön Kymppipaikkaan. Yhteyshenkilö tarkisti, mikä on esitteen tarkoitus ja tavoite. Hän korosti, että tulokset ovat hyödyllisiä heidän kansainväliselle hankkeelleen.

4.4 Tuotteistamisen väliarviointi

Produktion väliarviointia tapahtui koko prosessin ajan. Väliarvioinnin tarkoituksena on valvoa työn edistymistä. Tuotteistamisessa toteuttamisen eri vaiheet saadaan tarkastettua väliarvioinnin avulla. Seminaareissa keskusteltiin tieteellisen kirjoittamisen kriteereistä ja tekstin sujuvuudesta. Lisäksi pohdittiin vastaako projektissa tuotettu esite opinnäytetyön viitekehystä. Arvioinnin kohteena olivat prosessin keskeiset epäonnistumiset ja onnistumiset. Väliarvioinnissa tarkasteltiin prosessin kulkua ja mihin suuntaan sitä kehitetään. Prosessityöskentelyn alkuvaiheessa yhteistyö kohderyhmän kanssa oli tärkein, koska se muodosti hyvän pohjan hankkeen toteutumiselle.

5 TUOTTEISTAMISPROSESSI

5.1 Tuotteistamisen suunnittelu ja toteutus

Alustavassa tuotteistamisen suunnitteluvaiheessa kyselin mahdollisia yhteistyökumppaneita, joiden toiminta tukee suomalaisten hyvinvointia Aurinkorannikolla. Osallistuin Aurinkorannikon avoimiin AA-kokouksiin, jossa todettiin päihdeoppaan tarpeellisuus. Tiedottamisen lisääminen helpottaa suomalaisia hakeutumaan avun piiriin. Näiden asioiden pohjalta asetettiin ehdotus päihde-esitteen tekemiselle.

Tuotteen suunnittelua varten tein alkukartoituksen haastatteleamalla AA-ryhmän jäseniä ja Aurinkorannikon suomalaisen seurakunnan johtavaa pappia, diakoniapappia, kahta suomalaista lääkäriä, jotka tapaavat työssään espanjansuomalaisia päihdeongelmaisia. Haastateltavien valinta perustui heidän pitkäaikaiseen asumiseen ja työskentelyyn suomalaisissa yhteisöissä Aurinkorannikolla. Haastattelukysymyksillä hain vastauksia suomalaisten alkoholiongelmaisten hoitomahdollisuuksista, mistä suomalaiset saavat tietoa palveluista, miten avun saaminen on onnistunut ja miten päihdepalveluja tulisi kehittää Aurinkorannikolla. (LIITE 1)

Aurinkorannikolla tehdyt haastattelut kirjoitettiin käsin haastattelutilanteessa. Haastattelut eivät tallentuneet nauhurille, joten minulla saattoi jäädä merkittäviä asioita huomaamatta. Myöhemmin tarkistin Internetin ja puhelimen avulla asioiden oikeellisuuden. Haastattelujen jälkeen keräsin materiaalia Aurinkorannikolla toimivien yhteisöjen toiminnasta ja seurasin Espanjan ja Aurinkorannikon suomalaisten paikallisten lehtien uutisia. Keräsin aineistoa monessa eri vaiheessa ja erilaisin menetelmin. Aineiston analysointia tapahtui koko prosessin ajan. (vrt. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 208.) Tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten espanjalaisten ja suomalaisten päihteiden käyttö esiintyy Aurinkorannikolla. Lisäksi perehdyin päihteisiin liittyviin tutkimuksiin ja julkaisuihin Internetin välityksellä, koska Aurinkorannikolla ei ollut aiheeseen liittyvää kirjallisuutta suomen kielellä.

5.2 Haastattelujen tulokset ja johtopäätökset

Haastattelujen tuloksien esittämisessä olen käyttänyt suoria lainauksia. Haastateltavat merkitsin seuraavasti. Kirjaimet merkitsevät haastateltavia ja numerot millä kysymyksellä tieto on saatu (KUVIO 3).

Suomalainen seurakunta (SS1)
AA-kerhon jäsen (AA2)
Aurinkorannikon suomalainen lääkäri (SL3)

KUVIO 3. Haastateltavien ryhmien merkintä

Aurinkorannikolla alkoholiongelmaisille annetaan ensiapua paikallisella terveysasemalla. Päihdeongelmaisten, joiden fyysinen ja psyykinen kunto on heikentynyt huomattavasti, hoito tapahtuu mielisairaaloissa. Espanjassa mielisairaalojen lakkauttaminen on merkinnyt päihdehoidon suuntautumista avohoito painotteiseksi. Aurinkorannikon päihdeongelmaiset saavat hoitoa Malagan yksityiseltä akuuttiosastolta.

.....nytkin on yksi suomalainen alkoholisti hullujen huoneella. (AA1,2)

Aurinkorannikon AA-ryhmän jäsenien verkostoituminen helpottaa suomalaisia selviytymään päihdeongelmista. AA:n auttava puhelin toimii ympäri vuorokauden AA- jäsenien vapaaehtoistyöllä.

...apua sain AA:n henkilöltä, joka tuli minua tapaamaan sairaalaan. Olin niin huonossa kunnossa.(AA3,4)

Aurinkorannikon suomalaiset yksityiset terveyspalvelut muodostuvat perusterveydenhuollosta ja sairauksien hoidosta. Yksityisillä terveyspalveluilla ei ole sairaalaosastoja. Lääkärin vastaanotolla suomalainen ei ota puheeksi liiallista alkoholinkäyttöä ja sen tuomia ongelmia.

Suomalainen tulee fyysisten vaivojen vuoksi yksityisen lääkärin vastaanotolle. Suomalainen ei ota puheeksi alkoholi ongelmia.(SL3)

Aurinkorannikon suomalaisen seurakunnan järjestämät tilaisuudet, pappien läsnäolot seurakunnan tiloissa ja ryhmien säännöllinen toteutuminen antavat suomalaiselle mahdollisuuden keskustella yksityisistä asioista. Seurakunta avustaa rahallisesti antamalla pieniä lainoja suomalaisille.

*...verenpaineen mittaus antaa mahdollisuuden muuhunkin jutusteluun.
Tuvat ovat myös eräänlainen ”sosiaalitoimisto” rahapulaan joutuneille suomalaisille. Papit voivat antaa maksimissaan 50 e velkakirjaa vastaan/ apua pyytävä.(SS1)*

Haastateltavien vastaukset olivat yhdensuuntaisia. Haastattelujen tuloksien pohjalta Aurinkorannikon suomalaisilta puuttuvat selkeät ja järjestelmälliset päihdepalvelut. Päihdeongelmaiset löytävät avun ystävien kautta, AA-kerhosta, suomalaisen seurakunnan palveluista ja paikallisista terveyskeskuksista. Aurinkorannikon paikallinen sosiaali- ja terveystalvvelujärjestelmä toimii silloin, kun ihmisellä on selkeä päihdeongelma. Suomalaisten haasteena on kuitenkin se, miten espanjankielinen päihdehoito palvelee suomalaisia alkoholiongelmaisia heidän tarpeitaan tyydyttävällä tavalla. Suomalaisilla ei ole kielitaitoa vastaanottaa tietoa, jota he hoitotilanteessa tarvitsevat.

Esitteen arviointikyselyn mukaan esitteen tiedot ovat riittävät. Aurinkorannikon AA-kerhon jäsenien mielestä päihde-esite on tarpeellinen sen informatiivisen luonteen vuoksi. Tiedottaminen esitteen avulla on konkreettinen tuote, joka kulkee ihmisen mukana silloinkin, kun hän epäröi avun tarpeesta. (LIITE 2)

5.3 Esitteen suunnittelu

Esitteen sisällön ja ulkoasun suunnittelun aloitin syksyllä 2010. Laadukas esite edellyttää asiantuntijatiedon hankintaa (Jämsä 2000, 50). Valmiin esitteen sisältö muodostui yhdessä Aurinkorannikon suomalaisten yhteyshenkilöiden avulla. Päihde-esitteen nimi tulee suomeksi että espanjaksi. ”Voinko auttaa teitä? - ¿Puedo aydarle?- Päihde-esite Aurinkorannikolle. Esitteen tekemisessä olen hyödyntänyt lähipiirin osaamista. (LIITE 2)

Syksyllä 2010 lähetin ehdotetun päihde-esitteen (LIITE 3) ja arviointikyselyn (LIITE 2) Internetin välityksellä Aurinkorannikolle. Aurinkorannikon suomalaisen seurakunnan johtava pappi ja diakoniapappi, AA-kerhon tiedottaja ja Kymppipaikan puheenjohtaja tarkastivat oppaan sisällön ja yhteistietojen paikkansapitävyyden. Samalla he katsoivat esitettä kriittisesti ja ehdottivat, mitä esitteen sisällöstä tulisi poistaa tai mitä asioita siihen tulee lisätä. Esitteen sisällöstä poistettiin yksi AA-kerhon kokoontuminen, joka oli lopetettu, yksi AA-jäsenen etunimi yhteystietoineen. AA-kerhon tapaamisajat tarkistin vielä kertaalleen. Esitteeseen lisättiin Aurinkorannikon neljän Suomiseuran ja Fuengirolan, Torremolinoksen ja Benalmádenan terveysasemien yhteystiedot ja sijainnit.

Esitteen sisältö tehtiin aluksi Microsoft Office Word-ohjelmalla ja valmis esite muokattiin Fotoshop-kuvankäsittelyohjelman avulla. Esite painettiin kaksipuolisena yhtenä sivuna, joka on vaakatasossa, A4-kokoisena. Esitteen sisältö hahmoteltiin kolmeen riviin, joka taitetaan kolmeen osaan. Esitteen etusivulla esiintyy tietoisku alkoholin suurkulutuksen riskirajoista ja alkoholin kohtuukäytöstä ja AA-kerhojen toiminta Aurinkorannikolla. Asettelin esitteen takasivulle Aurinkorannikon suomalaisen seurakunnan toimipisteet ja seurakunnan vakituisten työntekijöiden ja Suomiseurojen, Turistikirkon ja Benalmádenan, Fuengirolan ja Torremolinoksen terveysasemien yhteystiedot.

5.4 Esitteen sisältö

Päihdepalveluesitteen tarkoitus on informatiivinen, joten pidin tärkeänä, että etusivulla ilmenee alkoholin riskikulutuksen rajat. Suomalaiset voivat miettiä omaa ja läheisten alkoholin kulutusta esitteen avulla. Aurinkorannikon AA-kerhon jäsenien toivomuksesta esitteen sisältöön lisätään tieto siitä, missä kulkee raja tavallisen juomisen ja alkoholiongelman välillä eli millainen on alkoholin kohtuukäyttö. Suurkulutuksen raja laskeaan ravintola-annoksina eli yksi annos on 12g puhdasta alkoholia. Alkoholiongelma syntyy, kun käytettyjen annosten määrä on yli suurkulutuksen rajaa. Miehillä riskiraja on yli 24 annosta ja naisilla yli 16 annosta viikossa. Viikkoannosten ylittäessä niin naisilla kuin miehillä juomisesta seuraa sosiaalisia, psyykkisiä ja fyysisiä haittoja. (Inkinen, Partanen & Sutinen 2000,44.)

Ikääntyneiden, yli 65-vuotiaiden, alkoholinkäytön riskirajat ovat seitsemän annosta viikossa tai kaksi annosta vuorokaudessa (Nykky, Heino, Myllymäki & Rinne 2010,13). Suomessa vallitsevat alkoholikulutuksen suurkulutuksen rajat on tehty silmälläpitäen terveitä ja keskikokoisia työikäisiä ihmisiä. Kuitenkin alkoholin suurkulutuksen rajoihin tulee huomioida ihmisen yksilöllinen elämäntilanne ja terveys. Vanhusten kohdalla alkoholin käyttöraja on alhaisempi, koska pitkäaikaissairaudet, toimintakyvyn vajeet ja etenkin lääkitys voimistaa tai heikentää joidenkin lääkkeiden vaikutusta elimistössä. (Vilkkö ym. 2010, 143–144.)

Alkoholin käyttö on hallinnassa silloin, kun miesten alkoholimäärän jää alle 15 ja naisilla alle 10 ravintola-annosta viikossa ja sen käyttö jakaantuu usealle päivälle. Kohtuukäyttäjän tasolla ihminen ei vaaranna terveyttä, sosiaalisia suhteita eikä alkoholista aiheudu riippuvuutta. (Inkinen ym. 2008, 55.) Alkoholin käyttötasot voidaan kuvata kohtuukäyttämisestä alkoholiriippuvuuteen. (KUVIO 4). (Havio, Inkinen ja Partanen 2008, 53–55)

KÄYTTÖTASO	MÄÄRITELMÄ
Kohtuukäyttö	Alkoholin käyttö on vähäistä ja satunnaista. Kohtuukäyttäjä nauttii alkoholia ruokailun yhteydessä, juhlissa tai korostaa erilaisia tilanteita. Ei tavoittele päihtymystä ja alkoholin käyttäminen on harmitonta.
Alkoholiriippuvuus	Ilmenee fyysistä, psyykkistä, ja sosiaalista riippuvuutta. Pakonomainen tarve käyttää alkoholia, toleranssin kasvu, hallinnan heikentyminen ja käytön jatkaminen haitoista huolimatta

KUVIO 4. Alkoholin käyttötasojen ääri-laidat

Alkoholin riskirajojen tarkastelun jälkeen on erittäin tärkeä ilmaista Aurinkorannikon AA-ryhmä toiminta, joka on päihderiippuvaisen suomalaisen suurin tuki silloin, kun hän haluaa selviytyä alkoholismista. Aurinkorannikolla kokoontuu seitsemän ryhmää, jotka koostuvat yhdestä avoimesta ja kuudesta suljetusta ryhmästä. Ryhmien kokoon-

tumispaikat sijaitsevat Fuengirolassa ja Torremolinoksessa. Fuengirolassa toimivat Kai-voryhmä, Pacosin ryhmä, Aurinkoryhmä ja Tardes. Ainoastaan Fuengirolan Los Paco-sin Kaivoryhmä toteuttaa avoimen ryhmän iltaa maanantaisin. Pacosin ryhmä, Aurinko-ryhmä ja Tardes ovat suljettuja ryhmiä, joihin alkoholiongelmaton ei voi osallistua. Fuengirolan Aurinkoryhmä ja Torremolinoksen AA-ryhmät, Hispania ja Torrentuvan AA-ryhmä eivät kokoonnu kesällä. AA-kerhon avoimessa illassa sain tietää, että naisilla on oma suljettu ryhmä, joka kokoontuu vain heidän kodeissaan. Naisten AA-ryhmään en voinut osallistua, enkä saanut siitä lisää tietoa.

Esitteen takasivulle tulee suomalainen seurakunta, joka tekee ehkäisevää ja korjaavaa työtä suomalaisten hyväksi. Aurinkorannikon seurakunta työskentelee Costa del Solin alueella Marbellasta Nerjaan. Fuengirolasta, Los Bolichesista löytyy seurakuntakoti ja kanslia. Muut seurakunnan toimipisteet ovat Torrentupa Torremolinossissa ja Pacosintupa Los Pacosissa. Aurinkorannikon suomalaisessa seurakunnassa toimii kaksi vakituista pappia. Johtava pappi ja Diakoniapappi ovat tavattavissa päivystysaikoina Pacosin- ja Torrentuvilla ja ovat tavoitettavissa puhelimitse. Pacosintupa ja Torrentupa ovat Aurin-korannikon suomalaisen seurakunnan ylläpitämää, jotka toteuttavat kristilliseen ja dia-koniseen arvopohjaan perustuvaa toimintaa suomalaisille. (Suomen evankelisluterilai-nen kirkko Espanjassa.)

Neljäntenä ryhmänä ovat Aurinkorannikon Suomiseurat, jotka järjestävät kuntouttavaa toimintaa tukien ihmisten psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Suomiseuro-jen toiminta on ennaltaehkäisevää työtä. Aurinkorannikon Suomiseurat ovat Asociación Finlandesa Costa del Sol eli Kymppipaikka, Asociación Cultural Kaleva ja Benalmáde-nan suomalaiset r.y. Asociación Finlandesa Suomela. Kolmella edellä mainituista yh-distyksistä on omat toimitilat Torremolinossissa, Benalmádenassa ja Fuengirolassa. Aso-ciación Cultural Kaleva vuokraa toimitiloja tarpeen mukaan ja päivystää säännöllisesti Fuengirolassa.

Espanjan terveydenhuollon yhteystiedot halusin kirjata viimeiseksi. Huonossa kunnos-sa olevat suomalaiset päihdeongelmaiset saavat perushoidon Aurinkorannikon terveys-asemilta. Esitteessä mainitut terveyskeskukset ovat Benalmádenan, Fuengirolan ja Tor-remolinoksen terveyskeskukset (Ayuntamiento de Torremolinos; Benalmádena Cent-ros de Salud 2011). Viikonloppuisin päivystää Mijaksen terveyskeskus, (Centro de Sa-

lud Las Lagunas), joka sijaitsee lähellä Fuengirolan keskustaa (Ayuantamiento de Mijas 2011). Paikalliseen terveyskeskukseen, (centro de salud), voi varata ajan omalle lääkärille tai päivystävälle lääkärille. Omalääkäriä anotaan lähimmästä terveyskeskuksesta. Mukaan pitää ottaa passi ja eurooppalainen sairaanhoitokortti (Tarjeta Sanitaria Europea) sekä kopiot molemmista. Äkillisesti sairastuneen on hakeuduttava sairaalan ensiapuun (Urgencias), jossa saa hoitoa päivystävältä lääkäriltä. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus, i.a)

Esitteen sisältö koostuu faktoista, jossa pyritään esittämään ymmärrettävästi, tarkasti ja vastaanottajan tiedontarve huomioiden (Jämsä & Manninen 2000). Esitteen tiedot auttavat suomalaisia saamaan apua päihdeongelmaan. Tarkoituksenmukainen tiedottaminen alkoholin suurkulutuksesta ja ohjauksesta ehkäisevät alkoholin tuomia ongelmia Aurinkorannikolla asuville suomalaisille.

5.5 Esitteen käyttäjäanalyysi

Opinnäytetyöni perustuu työelämälähtöisyyteen ja asiakkaiden toivomukseen, josta syntyi esite. Esite on ratkaisu tai työkalu, jonka tehtävänä on tuottaa informaatiota tai kehittää jo olemassa olevaa käytäntöä. Käyttäjryhmä ja asiantuntijat arvioivat esitteen käyttötarkoitusta sille annettujen tavoitteiden mukaan. Tuotteen käytettävyyttä arvioidaan jo tuotteen suunnitteluvaiheessa. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2009.)

Esitteen käyttäjät ovat Aurinkorannikolla asuvat suomalaiset, jotka kokevat tarvitsevan sa tukea ja ohjausta päihdeongelmiin. Käyttäjryhmä muodostuu vakituisesti ja väliaikaisesti asuviin suomalaisiin. Ensisijaisesti käyttäjät ovat keski-ikäiset ja eläkeiässä olevia suomalaisia, jotka osallistuvat Aurinkorannikon Suomalaisen seurakunnan, Kymppipaikan ja AA-kerhon tilaisuuksiin.

5.6 Produktion päättäminen

Loppuraportin kirjoittaminen, tuloksien tiedottaminen ja niiden sulautuminen käytäntöön ja oppaan päivityksestä ja talletuksesta huolehtiminen kuuluvat projektin päättämiseen. (Paasivaara, Suhonen & Nikkilä 2008, 136–137). Produktio päättyy, kun sen ajallisesti rajattu tehtävä on tavoitteiden mukaisesti toteutunut ja produktiossa syntynyt tuote on otettu käyttöön (Ruuska 2008,41). Aurinkorannikon päihde-esite siirtyy Aurinkorannikon suomalaisen seurakunnan, AA-kerhon ja Kymppipaikan työntekijöiden jaettavaksi. Tein esitteestä helposti monistettavan, jota voidaan muunnella ja päivittää tarpeen mukaan.

6 TUOTTEISTAMISEN ARVIOINTI

6.1 Tuotteistamisprosessin arviointi

Produktion tekeminen oli haasteellista, koska yhteistyökumppanit asuvat kaukana ja minulla ei ollut mahdollisuutta matkustaa Espanjaan työkiireiden vuoksi ja projektin budjetti ei sisältänyt matkaa Aurinkorannikolle. Aluksi oppaan rajaaminen vei aikaa ja jouduin työstämään suunnitelmaa useita kertoja. Yhteistyökumppaneiden yhteydenotto tapahtui sähköpostin ja puhelimen kautta, mikä hidasti oppaan sisällön muodostumista. Sähköpostin kautta saatu tieto ei korvaa fyysisen tapaamisen aitoa ja nopeaa dialogia.

6.2 Esitteen ja opinnäytetyön arviointi

Aurinkorannikon suomalaisten alkoholiongelmaisten tarpeiden tunnistaminen antoi viitteitä päihde-esitteen käyttökelpoisuudelle. Vastaavaa esitettä ei ole, jolloin esite on uusi tuote, joka kehittää suomalaisten hyvinvointia myös Aurinkorannikolla. Esitteen tietojen kokoaminen Internetistä oli helpompaa, kun tiesin esitteeseen tulevien paikkojen merkityksen. Yksin tehty opinnäytetyö vaati enemmän työtunteja ja perehtyneisyyttä produktion elinkaareen. Opinnäytetyön ja esitteen tekeminen kehittivät omaa ammatillisuutta ja asiantuntijuutta. Diakonia-ammattikorkeakoulun antamat valmiudet tiedonhankintaan, vuorovaikutustaitoihin ja kansainvälisen vaihdon toteutuminen auttoivat minua opinnäytetyön suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Teorian ja käytännön yhdistäminen Aurinkorannikon suomalaisten alkoholiongelmien hoidon helpottamiseksi teki esitteen tekemisen haasteelliseksi. Lisäksi tuotteistamisprosessin kulku ja sen toteuttaminen muodostivat minulle kuvan siitä, mitä tuotteen suunnittelussa tulee ottaa huomioon. Opinnäytetyö on työelämälähtöinen, joka on merkittävä osa-alue ammatillisen kehittymisen kannalta. Asiakkaiden tarpeet ja vaatimukset kehittävät Aurinkorannikon suomalaisten päihdepalveluja parhaiten oikeaan suuntaan.

Opinnäytetyöni merkitys sosiaalialalle ja diakoniatyölle voidaan nähdä samansuuntaisena. Suomalaisten päihteiden kulutuksen kasvaessa ehkäisevä ja korjaava päihdetyö vaativat ajoittaista tarkastelua. Tämä merkitsee ryhmien ja työmenetelmien lisäämistä päih-

teiden käyttäjien tarpeiden mukaisesti. Perusajatuksena on torjua päihteiden käytöstä johtuvat haitat. Perus- ja avohoitopalveluihin pääseminen tulee olla helppoa ja päihdeongelmaisen hoito tapahtua hänen ehdoillaan. Ensisijaisesti haluan yhteiskunnan reagoivan päihdeongelmaisten hoitomuotojen lisääntyvään tarpeeseen. Päihdehoitomuotojen riittävä tiedottaminen esitteen muodossa on konkreettinen asia, joka on sosiaali- ja diakoniatyössä toimivien työntekijöiden tärkeä puheeksiottamisen työväline.

Opinnäytetyöstä saadut tiedot ovat tärkeitä Sykesin kansainväliselle hankkeelle. Näiden tietojen avulla voidaan kehittää suomalaisten hyvinvointia, etenkin päihdeongelmaisten hoitoon ohjausta. Aurinkorannikon suomalainen seurakunta on yhteistyössä useiden Aurinkorannikolla olevien suomalaisyhteisöjen kanssa. Diakoniatyö ja suomalaisten eri tahojen verkostoituminen tarkoittaa yhteistyön lisääntymistä ja siten suomalaisten hyvinvoinnin paranemista.

6.3 Luotettavuus ja eettisyys

Tuotteistetussa opinnäytetyössä luotettavuutta voidaan käsitellä soveltuvin osin samalla tavalla kuin muiden tutkimusmetodien luotettavuutta. Tärkeää on, että tiedon hankinnassa aineisto vahvistetaan todeksi ja käytettyjen lähteiden ja viitekehyksen kriittisyys on esitetty pitävillä perusteilla. Tiedonhankintamenetelmässä tutkija perustaa tiedonhankintansa oman alan kirjallisuuden tietämykseen, havaintoihin, asiallisiin tietolähteisiin ja omaan analysointiin. Tutkimuksessa tuotetaan uutta tietoa vanhan tiedon jatkoksi yhdistellen tai hyödyntäen jo olemassa olevaa tietoa uudella tavalla. (Vilkkä 2005, 30.) Tekstin lähde on oltava luotettava, totuuteen perustuva. Tutkijan, lukijan ja yhteistyöryhmän välille solmitaan luottamussopimus, jota tarkastellaan ja pidetään yllä opinnäytetyön edetessä. (Kinnunen & Löytty 2002, 38.)

Tuotteistetun opinnäytetyön luotettavuus voidaan ajatella myös sen mukaan, millaisia lähteitä tuotteen tekemisessä on hyödynnetty. Lähteen luotettavuus rakentuu kriittisyyteen, jossa pohditaan hankittua, tehtävään liittyvää tietoa ja tiedon alkuperää ryhmitellen saatuja tietoja eri näkökulmista. Asioiden ja kokemusten kuvaaminen ei ole riittävä peruste luotettavaan lähteeseen. (Kuokkanen, Kivirinta, Määttänen & Ockenström 2007, 29.) Käytetyt lähteet ilmenevät lähdeluettelossa ja osa tiedoista olen valinnut omasta perehtyneisyydestä ja haastatteluista, joka mielestäni ei vähennä työn luotettavuutta.

Luotettavuus vahvistui, kun lähetin esitteen arvioitavaksi yhteistyökumppaneille. Testaamisen avulla sain tarpeellista tietoa esitteen käyttökelpoisuudesta. Pähde-esitykseen tulevien paikkojen tiedot kokosin Internet-sivuilta ja yhteistyökumppanit tarkistivat tietojen luotettavuuden. Käytin lisäksi omia kerättyjä tietoja Aurinkorannikolta.

Opinnäytetyön eettisyys tulee ottaa huomioon kokonaisuudessaan työn suunnitteluvaiheesta työn raportointiin. Huolellinen, avoin ja toisia kunnioittava opinnäytetyön tekijä asettaa nämä ehdot itselleen ennen kuin aloittaa työn suunnittelun. Toinen merkittävä seikka määrittää menettelytapojen loukkauksia, jossa painotetaan vilpillistä ja piittaamattomaa toimintaa. (Hallamaa, Launis, Lötjönen & Sorvali 2006,31–32.) Toiminnassa kiinnitetään huomio sopimusten noudattaminen esimerkiksi tutkimuksen sisältöjen ja aikataulujen osalta. Tärkeä on muistaa, että rehellisesti ja tulosten pohjalta nousevat perusteet merkitsevät enemmän kuin minkään tahon odotukset ja hyödyt. (Kuokkanen ym. 2007, 27.)

Olen pyrkinyt noudattamaan sovittuja sääntöjä sisältöjen ja aikataulun osalta tehdessäni opinnäytetyötä. Aikataulujen mukaisesti olen suorittanut annetut korjaukset ja lisäykset lopulliseen opinnäytetyöhön. Halusin tehdä opinnäytetyön, joka kuvastaa minun persoonani ja osaamistani. Lähetin opinnäytetyön Aurinkorannikon yhteyshenkilöille, jotta he tarkistavat oman henkilökohtaisen tiedonannon. Valheellisuuteen perustuva työ ei kehitä ammatillisuuttani eikä Aurinkorannikon suomalaisten päihdetyötä.

Työni eettisyys perustuu diakoniseen ajatukseen, joka on muistuttanut minua koko prosessin ajan. Tarkoitus on auttaa hädässä olevia suomalaisia, jotka eivät kykene itsenäisesti hakemaan apua ongelmiinsa. Päihdepalveluista tiedottaminen auttaa suomalaisia löytämään apua. Nämä tekijät nousivat esiin, kun suunnittelin päihde-esityksen valmistamista Aurinkorannikolle. Työni pohjautuu myös asiakaslähtöisyyteen. Olen pyrkinyt esittämään tietoja, jotka olen henkilökohtaisten tiedonantojen kautta saanut tietooni, niitä muuttamatta. Täytyy muistaa, että ihmiset, jotka suostuvat yhteistyöhön, auttavat opinnäytetyön tekijää onnistumaan opinnäytetyössään (Bell 2003, 46).

Esitteen tekemisessä eettisyys rakentuu siihen, millaiset suhteet ovat esitteen yhteistyökumppaneilla, yhteisöillä ja asiakkaila. Yhteistyö on rehellistä ja oikeaa, jossa toiminta tiiminä on kannustavaa ja avointa. Opinnäytetyössä opiskelija asennoituu tutkimuksessa

ilmeneviin ongelmiin ja eri elämäntilanteissa oleviin yksilöihin, joiden kanssa tutkimusta tehdään, eettisten periaatteiden mukaisesti. Suhtautuminen näkyy jo työn aihetta valittaessa ja siinä miten prosessia ja tuloksia käsitellään läpi koko opinnäyteprosessin. Työskentely, opinnäytetyön julkaiseminen ja soveltaminen edellyttää läpinäkyvää rehellisyyttä. (Kuokkanen ym. 2007, 27; Bell 2003, 45–46.) Näiden asioiden pohjalta halusin tehdä Aurinkorannikon päihde-esitteestä sensitiivisen, jossa kunnioitetaan suomalaisuutta ja suomalaisia. Esitteen aihe antaa syyn suojella niiden suomalaisten yksityisyyttä, jotka käyttävät AA-kerhon palveluja. Esitteen sisällön kuvaus pyrkii tiedottamaan alkoholiriippuvaisuudesta, kohtuukäytöstä ja olemassa olevien auttamis- ja hoitotahojen hyödyntämisestä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni kohderyhmänä olivat Aurinkorannikon suomalaiset, joilla on päihdeongelmia, herättivät mielenkiintoni selvittää millaisia päihdehoitomahdollisuuksia Aurinkorannikko tarjoaa suomalaisille. Tilastot, tutkimukset ja mediassa esiintyvät keskustelut ja artikkelit suomalaisten alkoholin kulutuksesta eivät anna hyvää kuvaa suomalaisista. Kansainvälisen vaihdon aikana sain selville, miten osa suomalaisista käyttää alkoholia asuessaan Aurinkorannikolla. Tilapäisten kävijöiden ja eläkeläisten alkoholin käyttö oli runsaampaa, mutta suomalaiset osasivat käyttää alkoholia myös kohtuudella. Karisto (2008, 356–361) toteaa suomalaisten ottavan mallia espanjalaisesta juomakulttuurista, jolloin humalahakuinen alkoholinkäyttö vähenee.

Aurinkorannikon ilmastolliset tekijät lisäävät suomalaisten hyvinvointia. Ilmastolliset merkitykset ovat ilmeisiä ihmisen mielenterveyteen ja sitä kautta ihmisen kokonaiseen hyvinvointiin. (Helppikangas & Hiltunen 1992, 69; Rahko 2003.) Ilmastolliset tekijät eivät takaa ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Suomalaisväestö vanhenee ja alkoholisoituminen yleistyy, mikä merkitsee erilaisten palvelujen tarvetta suomalaisten arjesta selviytymiseen (Kaisa Salo, henkilökohtainen tiedonanto 3.4.2011). Suomen valtio ei rahoita sosiaali- ja terveystalvijoja Aurinkorannikolle ja Espanjan valtio tarjoaa suomalaisille vain ne sosiaali- ja terveystalvijoja, jotka se tarjoaa omille kansalaisilleen.

Suomalaisen sosiaaliturvan puuttuessa suomalaisten hakeutuminen seurakunnan yhteyteen tuo mahdollisuuden selviytyä elämän tuomista haasteista. Suomalaisilla ei ole käytettävissä samanlaisia päihdepalveluja kuin Suomessa. Suomalaisten asenne ja osallistuminen kirkon ja seurakunnan toimintoihin olivat huomattavasti myönteisempiä Aurinkorannikolla kuin Suomessa. Seurakunta koetaan turvalliseksi ja eheyttäväksi yhteisöksi, josta haetaan turvaa ja apua ongelmiin uuden kulttuurin tuomien haasteiden edessä. Aurinkorannikolla diakoniatoimintaa kehitetään koko ajan ihmisten tarpeiden ja resurssien mukaisesti. Seurakunnan toiminnat kutsuvat jokaista ulkomuotoon tai rotuun katsomatta. Suomalaisten talviasukkaiden ja vakituisesti asuvien osallistuminen kirkollisiin tapahtumiin oli aktiivista (Mäkeläinen 2011, 63–66).

Aurinkorannikon suomalainen seurakunnan lisäksi Suomiseurat ja AA-kerhot ovat tärkeitä yhteisöjä suomalaisille. Useat toiminnassa olevat AA-tilaisuudet kuvaavat AA-

ryhmän tarpeellisuutta päihdeongelmallisille. Tämä voidaan tulkita siten, että suomalaisilla on edelleen päihdeongelmia ja he tarvitsevat vertaistukea selviytyäkseen päihderiippuvaisuudesta. Kuten Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opettajan raportti harjoittelusta Espanjassa kuvasi suomalaista elämänmenoa seuraavasti: *Suomenkielisiä mielen-terveys- ja päihdepalveluita ei ole lukuun ottamatta seurakunnan diakonityötä, yksittäisiä lääkäreitä ja AA-ryhmää, joka kokoontuu mm. Torremolinoksessa ja Los Bolichessa seurakunnan tiloissa viikoittain.* (Keskipohjanmaan koulutusyhtymä 2007.)

Suomiseurojen toiminta perustuu harrastustoimintoihin. Osa suomalaisista käyttää Suomiseurojen palveluja ja ovat Suomiseurojen jäseniä. Tulevaisuudessa Suomiseurat voisivat uudistaa palvelujaan siten, että toimintoja suunniteltaisiin etsivää ja korjaavaa toimintaa yksinäisten ja päihderiippuvaisten hyväksi. Suomiseurojen toiminta on hyvinvoivien suomalaisten harrastuspaikka. Seurat tekevät hyvää ennaltaehkäisevää päihdetyötä heidän monipuolisten toimintojen avulla.

Kulttuurinen muutos yksityiselämässä ja erilainen sosiaali- ja terveyshuolto vaativat suomalaisilta sopeutumista ja luovuutta jokapäiväiseen selviytymiseen. Suomalaiset eivät halua tuoda julki päihdeongelmiaan. Jokaiselle on löydettävä riittävät palvelut, jotka vastaavat päihdeongelmaisen hoidon tarvetta. Rakenteellisten ja yhteisöllisten epäkohtien poistaminen ja parantaminen yhteiskunnassa edellyttää, että palvelujen toiminta noudattaa ihmisten ja sosiaalisten yhteisöjen sääntöjä ja tapoja. Näiden asioiden huomioimattomuus vaatii yksilön ja yhteisöjen sosiaalisen vastuun ja osallistumisen ottamista ja siten tasavertainen hyvinvointi on varmistettu.

Suomen ja Espanjan sosiaaliturva-mallien yhdistäminen muodostaisi uuden sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän Aurinkorannikolle. Roselló Nadal ym. mukaan (2001, 151–152) suomalaisten pitäisi saada tukea sekä omalta synnyinmaaltaan että uudelta asuinmaaltaan. Kustannukset puolittuisivat molemmilta mailta. Tämä vaatisi laajaa yhteistyötä Suomen ja Espanjan eri viranomaisten kanssa.

Jatkotutkimushaasteena olisi valmistaa opinnäytetyö, miten kohtaat päihdeongelmaisen. Aurinkorannikon työntekijät ja vapaaehtoiset tarvitsevat perehdytystä ja tietoa siitä, miten selviytyä päihdeasiakkaan kohtaamisesta parhaalla mahdollisella tavalla. Oppaan avulla he kykenisivät kohtaamaan päihteiden vaikutuksessa olevat ihmiset ilman vaara-

tekijöiden syntymistä. AA-ryhmistä tiedottaminen ja markkinointi edistäisivät päihdeongelmaisten selviytymistä Aurinkorannikolla.

Suomen valtio ei kustanna päihdehoitoja suomalaisille, jotka asuvat ulkomailla. AA-kerhon jäsenet toivoivat katkaisuaseman perustamista päihdeongelmaisille. Katkaisuaseman tarkoitus olisi jatkuneen alkoholikäytön katkaiseminen ja vieroitusoireiden helpottaminen ammattitaitoisten päihdetyöntekijöiden avulla. Yksityisen katkaisuaseman palvelut ovat kalliita, joten suomalaisten asenteet yksityisten palveluiden maksamisesta vaatisivat muutosta. He ovat tottuneet Suomen sosiaali- ja terveystalvelujen ilmaisiin palveluihin ja haluavat sitä myös ulkomailla.

Aurinkorannikolle on usean vuoden ajan odotettu Suomen viranomaisten päätöstä suomalaisen sosiaalityöntekijän palkkaamiseksi. Aurinkorannikon suomalaisen paikallisen ”Kaupunkilehti Fuengirolan” (2011), mukaan sosiaalityöntekijä palkataan syksyllä. Suomalaisten sosiaaliset ongelmat ja vanhusten määrän lisääntyminen vaativat sosiaalityöntekijän palkkaamista. (Fuengirola 2011.) Sosiaalityöntekijän palkkaaminen Aurinkorannikolle selkiyttää suomalaisten ohjaamista heille tarvittavien palveluiden piiriin.

Opinnäytetyö, josta syntyi päihde-esite, on konkreettinen tuote, josta hyötyvät Aurinkorannikon suomalaiset. Esite ja esitteen tietojen tarpeellisuus huomataan ensi syksyllä, koska suurin osa suomalaisista palaa Aurinkorannikolle vietettyään kesän Suomessa. Toivon, että opinnäytetyöni helpottaa Aurinkorannikon suomalaisia saamaan apua ja palvelua päihde-esitteen kautta. Kiitos Aurinkorannikon suomalaisen seurakunnan työntekijöiden, AA-kerhon jäsenien ja Kymppipaikan että Sykesin puheenjohtajan korvaamattomasta avusta tietojen saannissa.

LÄHTEET

- AA-kokoukset. Espanja, Aurinkorannikko. Viitattu 28.12.2010.
<http://www.aakokoukset.netpaikkatuloksetulkomaat.php>
- Alitolppa-Niitamo, Anne 1993. Kun kulttuurit kohtaavat – matkaopas maahanmuuttajan kohtaamiseen ja kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen. Keuruu. Otava.
- Anttonen, Anneli & Sipilä, Jorma 2000. Suomalaista sosiaalipolitiikkaa. Tampere. Vastapaino.
- Ayuntamiento de Torremolinos 2011. Benalmádena Centros de Salud. Viitattu 12.2.2011. <http://www.benalmadena.com/>
- Ayuntamiento de Mijas. Contactos y Recursos. Teléfonos de Interés. Viitattu 14.12.2010. <http://www.mijas-digital.es/mijas/extranet/>
- Ayuntamiento de Torremolinos. Torremolinos Sol. Playa y Ciudad. Viitattu 12.2.2011. <http://www.ayto-torremolinos.org/www/ayuntamiento/>
- Beck, Ulrich 1999b. World Risk Society. Cambridge: Polity Press. Invest, Costa del Sol. Tietoakuvia. Viitattu 2.1.2011. <http://www.finninvest.com/costadelsol.fi>
- Bell, Judith 1999. Doing Your Research Project. A guide for first-time researchers in education and social science. Third edition. Philadelphia. Open University Press.
- Espanja.org 2009. Elämyksiä Espanjassa. Viitattu 22.3.2011. <http://www.espanja.org/>
- Fuengirola 2011. Aurinkorannikolle palkataan sosiaalityöntekijä. Kaupunkilehti Fuengirola, 4. Viitattu 23.4.2011. <http://www.fuengirola.fi/article.php?id=954>
- Gothóni, Raili & Jantunen, Eila 2010. Käsitteitä ja käsityksiä diakoniatyöstä ja diakonisesta työstä. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A tutkimuksia 25. Tampere. Juvenes Print Oy.
- Hakulinen, Teuvo 2010. Mennään matkalle. Aurinkorannikon asuntokupla puhkesi. Viitattu 8.1.2011. <http://www.katsomo.fi?progId37367>
- Hallamaa, Jaana; Launis, Veikko; Lötjönen, Salla & Sorvali Irma (toim.) 2006. Etiikkaa ihmistieteille. Helsinki. Hakapaino Oy.
- Havio, Marjaliisa; Inkinen, Maria & Partanen, Airi 2008. Päihdehoitotyö. Jyväskylä. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Helne, Tuula; Julkunen, Raija; Kajanoja, Jouko; Laitinen-Kuikka, Sini; Silvasti, Tiina & Simpura, Jussi 2003. Sosiaalinen politiikka. Helsinki: WSOY.

- Helppikangas, Pirjo & Hiltunen, Sirpa 1992. Aurinkorannikon suomalaiset. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksen työpapereita. N:o 69.
- Henriksson, Lea & Wrede, Sirpa (toim.) 2004. Hyvinvointityön ammatit. Helsinki. Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Huhtanen, Petri & Mäkelä, Pia 2010. Miten juomatapatutkimuksen aineistot on muodostettu? Teoksessa Pia Mäkelä; Heli Mustonen & Cristoffer Tigerstedt (toim.) Suomi juo. Suomalaisten alkoholinkäyttö ja sen muutokset 1968–2008. THL. Helsinki. Yliopistopainos. Luku 3.
- i2bc. Instituto de innovación para el bienestar ciudadano. Innovar en locotidiano, hacer cotidiana la Innovación. Viitattu 28.12.2010. <http://www.i2bc.es/quehacemos>
- Inkinen, Maria; Partanen, Airi; Sutinen, Tiina 2000. Päihdehoitotyö. Tampere. Tammer-Paino Oy.
- Jämsä, Kaisa & Manninen, Elsa 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa. tummavuoren kirjapaino. Oy.
- Jääskeläinen, Ilkka 2002. Diakoniatoiminnan muodot. Teoksessa Riitta Helosvuori; Esko Koskenvesa; Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kainulainen, Sakari 2002. Suomalainen yhteiskunta murroksessa. Teoksessa Riitta Helosvuori; Esko Koskenvesa; Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kajaanin ammattikorkeakoulu 2009. Opinnäytetyöpankki. Tuotteen arviointi. Viitattu 25.1.2011. <http://www.kajak.fi/opari/Opinnaytetyopakki/>
- Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. Terveystieteiden tutkimuskeskus. <http://www.maatieta.net/espanja/yleista/terveydenhoito>.
- Karisto, Antti 2008. Satumaa. Suomalaiseläkeläiset Espanjan Aurinkorannikolla. Helsinki. Hakapaino Oy.
- Karisto, Antti 2000. Suomalaiselämää Espanjassa. Helsinki. Suomen kirjallisuuden seura. Gummerus.
- Karisto, Antti & Leppälä, Anu 2008. Espanja. Teoksessa Krister Björklund & Koivukangas Olavi (toim.) Suomalaiset Euroopassa. Suomalaisen siirtolaisuuden historia. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

- Kelainfo. Kelan viestintä. Sairaanhoidokortilla hoitoa Euroopassa. Viitattu 19.9.2010.
<http://www.kela.fi>.
- Kela 2010. Jos sairastut ulkomailla. Espanja. Viitattu 19.9.2010. <http://www.kela.fi>.
- Keskipohtaan koulutusyhtymä. Koulutus ja kehitys. Talent-projekti. Espanja. Viitattu 9.1.2011. <http://www.kpedu.fi/?deptid=12879>
- Kettunen, Janne 2001. Espanjassa asuminen kasvattaa nuorista itsenäisiä ja kansainvälisiä. Espanjan Sanomat nro 33. Viitattu 22.3.2011.
- Kettunen, Sami 2003. Onnistu projektissa. Juva. WSOY.
- Kettunen, Terttu; Ihalainen, Jarmo & Heikkinen, Hannele 2001. Monimuotoinen sosiaaliturva. Helsinki. WSOY.
- Kinnunen, Merja & Löytty, Olli (toim.) 2002. Tieteellinen kirjoittaminen. Tampere: Vastapaino.
- Kirkon päihdestrategia 2005. Aahos, Marjatta; Alstela, Juha; Hiilamo, Heikki; Ilkkala, Mika; Inkinen, Ari; Laine, Terhi; Lusikka, Seppo; Mikkola, Ansa; Silander, Nina; Sulkko, Seppo; Tonteri, Tarja; Tuomola, Pekka & Varamäki, Ritva. Kirkkohallitus. <http://www.apostoli6.evl.fi/jukaisut>
- Klemi, Matti 2001. Pala Suomea Espanjassa. 10 vuotta Suomelan suojissa. Asociación Finlandesa Suomela. Aurinkorannikon suomalainen evankelisluterilainen seurakunta.
- Kuokkanen, Ritva; Kivirinta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Korpela, Pentti 2008. Espanjan Aurinkorannikon patikkareitit. Helsinki: Tammi.
- Könnilä, Paula 2011. Puheenjohtaja, Suomalaisyhteisöjen neuvottelukunta, Asociación Finlandesa Costa del Sol. Torremolinos. Sähköpostiviesti 6.3.2011. Vastanottaja Toini Ukkola. Tuloste tekijän hallussa.
- Laakso, Martta 2004. Enontekiön kehittämisprojekti ”Väärtit” 2000–2003. Arviointitutkimus. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä Järvenpää. Diakoninen sosiaali- ja terveys- ja kasvatusalan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. http://www.sininauhaliitto.fi/data/liitteet/martta_laakson_opinnaytetyo.pdf
- Lappalaisen-Lehto, Riitta; Romu, Maija-Liisa & Taskinen, Mailis 2007. Haasteena päihdeet. Ammatillisen päihdetyön perusteita. Helsinki. WSOY: Oppimateriaalit Oy.

- Lehto, Juhani; Kananoja, Aulikki; Kokko, Simo & Taipale, Vappu 2003. Sosiaali- ja terveydenhuolto. Juva. WS Bookwell Oy.
- Leskinen, Tapio 2008. Apua ääritilanteessa, kehitysyhteistyö ja humanitaarinen apu diakonian haastajina ja ilmentäjinä. Diakonian tutkimukset 1/2008. http://dts.fi/dokumentit/Diakonian tutkimus1_08.pdf
- Maijanen, Minna 2010. Ohutta yläpilveä vai työtä ruohonjuuritasolla? Diakonisen päihdetyön osallisuuden jäsentyminen arjen työssä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä Järvenpää. Sosiaalialan ylempi koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Malkavaara, Mikko & Yeung, Anne Birgitta 2007. Altruismi – moraalinen ideaali vai käytännön arkea. Kirjoitukset. Diakonian tutkimus 1/2007. Diakonian tutkimuksen seura ry. Viitattu 22.4.2011. <http://dts.fi>
- Mannila, Simo; Messing, Vera; Broek, Hans-Peter & Vidra, Zsuzsanna 2010. Immigrants and Ethnic Minorities. European Country Cases and Debates. National Institute for health and welfare. Report 41/2010. Helsinki, Finland. University Print.
- Mikkola, Juha 2001. Siirtolaisia ja vierailijoita. Suomalaisten siirtolaisten akkulturaatio ja identiteetti Espanjassa, Isossa-Britanniassa, Kreikassa, Ranskassa, Saksassa. Turun yliopisto. Sosiologian laitos. Pro gradu-työ.
- Mustonen, Heli; Mäkelä, Pia; Metso, Leena & Simpura, Jussi 2001. Muutokset suomalaisten juomatavoissa: Toiveet ja todellisuus. Viitattu 26.1.2011. <http://www.stakes.fi/yp/2001/3/013mustonenpdf>
- Mäkelä, Pia & Österberg, Esa 2007. Alkoholinkulutus kasvaa – lisääntyykö hyvinvointi. Teoksessa Mikko Kautto (toim.) suomalaisten hyvinvointi 2006. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Vaajakoski. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Mäkelä, Pia; Mustonen, Heli & Tigerstedt, Christoffer 2010. Mistä kirjassa on kyse? Teoksessa Pia Mäkelä; Heli Mustonen & Cristoffer Tigerstedt (toim.) Suomi juo. Suomalaisten alkoholinkäyttö ja sen muutokset 1968–2008. THL. Helsinki. Yliopistopaino. Luku 1.

- Mäkelä, Pia; Mustonen, Heli & Huhtanen, Petri 2010. Miten Suomi juo?– Alkoholin käyttötapojen muutokset 1968–2008. Teoksessa Pia Mäkelä; Heli Mustonen & Cristoffer Tigerstedt (toim.) Suomi juo. Suomalaisten alkoholin käyttö ja sen muutokset 1968–2008. THL. Helsinki. Yliopistopainos. Luku.4.
- Mäkeläinen, Heikki 2011. Suomalaisten kirkollinen osallistuminen Espanjassa. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 23. Tampere.
- Mäkinen, Päivi; Raatikainen, Eija; Rahikka, Anne & Saarnio, Tuula 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki. WSOY. oppimateriaalit
- Niemelä, Jutta & Jämsen, Raimo: Terveysthuolto muutosten paineissa: vaikutelmia muiden maiden uudistuksista. STM:n monisteita 1995:9, Helsinki, 90 sivua, ISSN 1236-200X
- Niemelä, Jorma 1998. Usko, hoito ja toipuminen. Tutkimus kääntymyksestä ja kristillisestä päihdehoidosta. STAKES. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Nimettömät alkoholistit. Jos olet ammatti-ihminen. AA haluaa työskennellä kanssasi. Vantaa. Suomen AA-kustannus ry.
- Nyky, Tiina; Heino, Taina; Myllymäki, Eija & Rinne, Tuija 2010. Ikääntyminen ja päihtet. ammatillisia kohtaamisia arjessa. Kehittämiskeskus Tyynelä. Helsinki. Kirjapaja.
- Paasivaara, Leena; Suhonen, Marjo & Nikkilä, Juhani 2008. Innostavat projektit. Sipoo. Silverprint.
- Partonen, Timo 2007. Oonhan suomalainen. Mistä on sisukkaat synkkämielet tehty. Helsinki: Kirjapaja.
- Pascual, Francisco 2002. Imagen social de las bebidas alcohólicas.
<http://addicciones.es/files/pascual.8.pdf>
- Peltola, Olavi 1997. Aurinkorannikon suomalaiset. Dios le guarde. Torremolinos. Asociación Finlandesa Costa del sol.
- Poikkeus, Elise 2009. Espanjan Aurinkorannikolla asuvien suomalaisten integroituminen paikalliseen väestöön. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Puusaari, Hille 1997. Kulttuurinmuutos koettelee maahanmuuttajaa: Psykososiaalinen kohtaaminen. Teoksessa Pirkko Pitkänen (toim.) Monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki. Edita.

- Rahko, Mervi 2003. Espanjan suomalaisten eläkeläisten sosiaaliset suhteet omaelämäkerrallisen aineiston kuvaamana. Helsingin yliopisto. Sosiaalipolitiikan laitos. Väitöskirja.
- Raunio, Kyösti 2003. Sosiaalipolitiikan lähtökohdat. Tampere. Tammer-Paino Oy.
- Ruuska, Kai 2008. Pidä projekti hallinnassa. Suunnittelu, menetelmät, vuorovaikutus. Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Roselló Nadal, Elena, José Escartin, Maria & Saastamoinen, Jenni 2001. The needs and psychosocial problems of the Finnish population in Torrevieja (Alicante) – Proposals for social worked. ed. Pirjo Helppikangas. Social work and civil society from international perspective. Lapin Yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. C. Työpapereita. Rovaniemi.
- Rättyä, Lea 2009. diakoniatyö yksilöllisenä ja yhteisöllisenä auttamisena yhteiskunnallisessa muutoksessa. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Väitöskirja.
- Sainio, Timo 2010. Espanjan johtava pappi, Aurinkorannikon suomalainen seurakunta. Costa del Sol. Henkilökohtainen tiedonanto 12.5.2010.
- Salo, Kaisa 2010. Diakoniapappi, Aurinkorannikon suomalainen seurakunta. Costa del Sol. Henkilökohtainen tiedonanto 28.12.2010.
- Salo, Kaisa 2011. Diakoniapappi, Aurinkorannikon suomalainen seurakunta. Costa del Sol. Sähköpostiviesti 3.4.2011. Vastaanottaja Toini Ukkola. Tuloste tekijän hallussa.
- Sauvala, Milka 2010. Viina tappaa suomalaisia myös Espanjassa. 21.3.2010. Helsingin Sanomat. Viitattu 18.7.2010. <http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/>
- Selänniemi, Tom 1996. Matka ikuiseen kesään. Kulttuuriantropologinen näkökulma suomalaisten etelänmatkailuun. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Helsinki.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko Espanjassa 2004–2010. Hallinto. <http://www.suomenkirkkoespanjassa.net/hallinto>.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko 2010. Kirkko 2020. Suomen evankelisluterilaisen kirkon tulevaisuusselonteko, 13. Helsinki. Kirkkohallitus. Suomen evankelisluterilaisen kirkon julkaisuja 2010:7. Kirkkohallitus. Viitattu 9.4.2011. <http://www.evl.fi>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Meidän kirkko. Osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2015. Viitattu 22.4.2011. http://www.evl.fi/seurakuntarakenne/Meidan_kirkko_strategia2015_t.pdf

- Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Kirkkohallitus, KDY. Vastuun ja osallisuuden yhteisö. Diakonia- ja yhteiskuntatyön linja 2010, 26. Kirkkohallitus. Viitattu 22.4.2011. <http://evl.fi>.
- Suikki-Honkanen, Katri 1996. Los Pacos- ”Pikku-Suomi” Andalucian auringossa. <http://www.utu.fi/erill/instmigr/>
- Thitz, Päivi 2006. Yhteisöllisyys diakoniatyössä. Artikkel. Diakonian tutkimus 2/2006. Diakonian tutkimuksen seura ry. Viitattu 17.4.2011. <http://dts.fi>
- Turistikirkko 2009. <http://turistikirkko.com/>
- Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki. Tammi.
- Vilko, Anni; Sulander, Tommi; Laitalainen, Elina & Finne- Soveri, Harriet 2010 Miten iäkkäät suomalaiset juovat? Teoksessa Pia Mäkelä, Heli Mustonen; Christopher Tigerstedt (toim.) Suomi juo. Suomalaisten alkoholinkäyttö ja sen muutokset 1968–2008. Helsinki. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Yliopistopaino. Luku 11.
- Virtanen, Petri 2000. Projektityö. Helsinki. WSOY.

LIITE 1: Avoimet kysymykset Aurinkorannikon suomalaisille työntekijöille

1. Mistä suomalaiset löytävät apua alkoholiongelmiin Espanjan Aurinkorannikolla?
2. Miten espanjalainen terveydenhuolto vastaa suomalaisten alkoholiongelmiin?

Lisäkysymykset AA-kerhon jäsenille:

3. Mistä olet saanut tietoa palveluista?
4. Kuka on ohjannut ja auttanut sinua päihdeongelmissa ja millaista auttaminen on ollut?
5. Mitä palveluja kaipaisitte?
6. Miten koette palveluihin hakeutumisen?
7. Miten tietoa palveluista tulisi jakaa?

LIITE 2: Esitteen palautekysymykset Aurinkorannikon suomalaisille työntekijöille

1. Miten koette hyötyväsi oppaasta?
2. Mikä asia oppaassa on turhaa?
3. Onko sisältö tarpeeksi kattava? Mitä siihen voi lisätä?
4. Mikä asia oppaassa on erityisen hyvä?